

MONITORING POWIETRZA

W WARSZAWIE

**Wydział
Monitoringu Środowiska
WIOŚ w Warszawie**

Warszawa, maj 2010 r.

PRACE PRZYGOTOWAWCZE DO POWSTANIA SOJP

Projekt PHARE PL0007.02 „Systemy oceny jakości powietrza”

podprojekt 1 – przekrojowy, dotyczący systemu oceny jakości powietrza w świetle wymagań UE w województwach mazowieckim i łódzkim, realizowany przez Inspekcję Ochrony Środowiska

podprojekt 2 - jednotematyczny, dotyczący cząstek zawieszonych w skali kraju, realizowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

✓ **Wstępna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim**

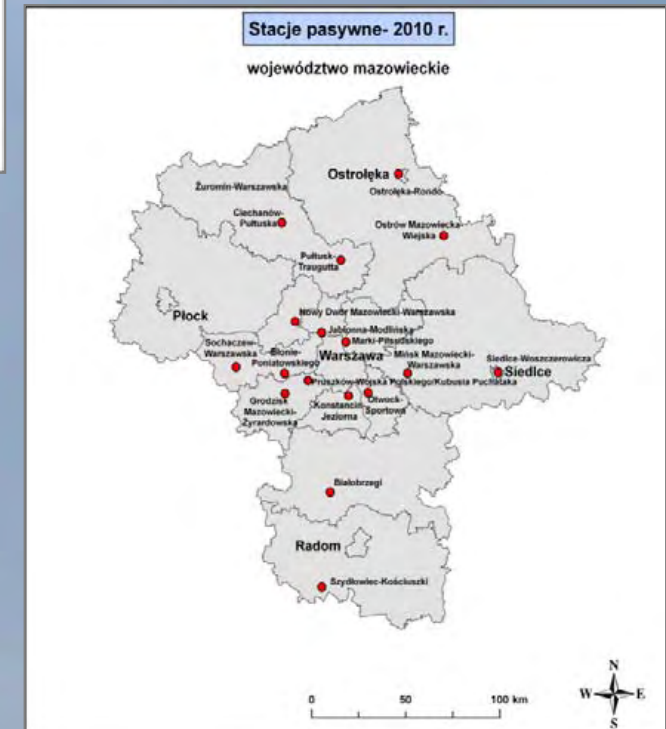
✓ **Koncepcja kompleksowego systemu oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim**

✓ **Projekt techniczny kompleksowego systemu oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim**

STACJE POMIAROWE W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2010 r.

SIEĆ STACJI POMIAROWYCH W 2010 r. W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Stacje automatyczne – 17, w tym:

- 10 stacji kontenerowych należących do WIOŚ w Warszawie,
- 1 stacja - Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.,
- 3 stacje - Vattenfall Heat Poland S.A.,
- 1 stacja - Instytut Ochrony Środowiska,
- 1 stacja - Instytut Geofizyki PAN,
- 1 stacja - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Stacje pomiarów manualnych – 10, w tym:

- 5 stacji należących do WIOŚ w Warszawie
- 4 stacje w trakcie uruchomiania
- 1 stacja SGGW

Stanowiska pomiarów pasywnych – 17 (WIOŚ w Warszawie)

FUNKCJE SYSTEMU OCENY JAKOŚCI POWIETRZA

System Oceny Jakości Powietrza powinien spełniać następujące funkcje:

- ✓ **informacyjną**
- ✓ **prognostyczną**
- ✓ **ostrzegawczą**
- ✓ **sterowania emisją**

oraz ma być narzędziem wspomagającym zarządzanie środowiskiem.

System musi składać się z trzech podstawowych bloków:

- ✓ **Systemu pomiarowego**
- ✓ **Systemu analiz przestrzennych**
- ✓ **Systemu informowania**

SYSTEM POMIAROWY

SYSTEM POMIAROWY

Sieć stacji pomiarowych:

stacje automatyczne - 10

stacje manualne – 1

Monitorowane substancje: **SO₂, NO₂, NO, NO_x, CO, benzen, O₃, pył zawieszony PM10, PM2.5, metale w pyle PM10 (As, Cd, Ni, Pb), wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne np. B/a/P.** Dodatkowo monitoruje się parametry meteo oraz stężenia toluenu, etylobenzenu, m, p, o – ksylenu.

SYSTEM POMIAROWY

System zbierania i opracowywania danych

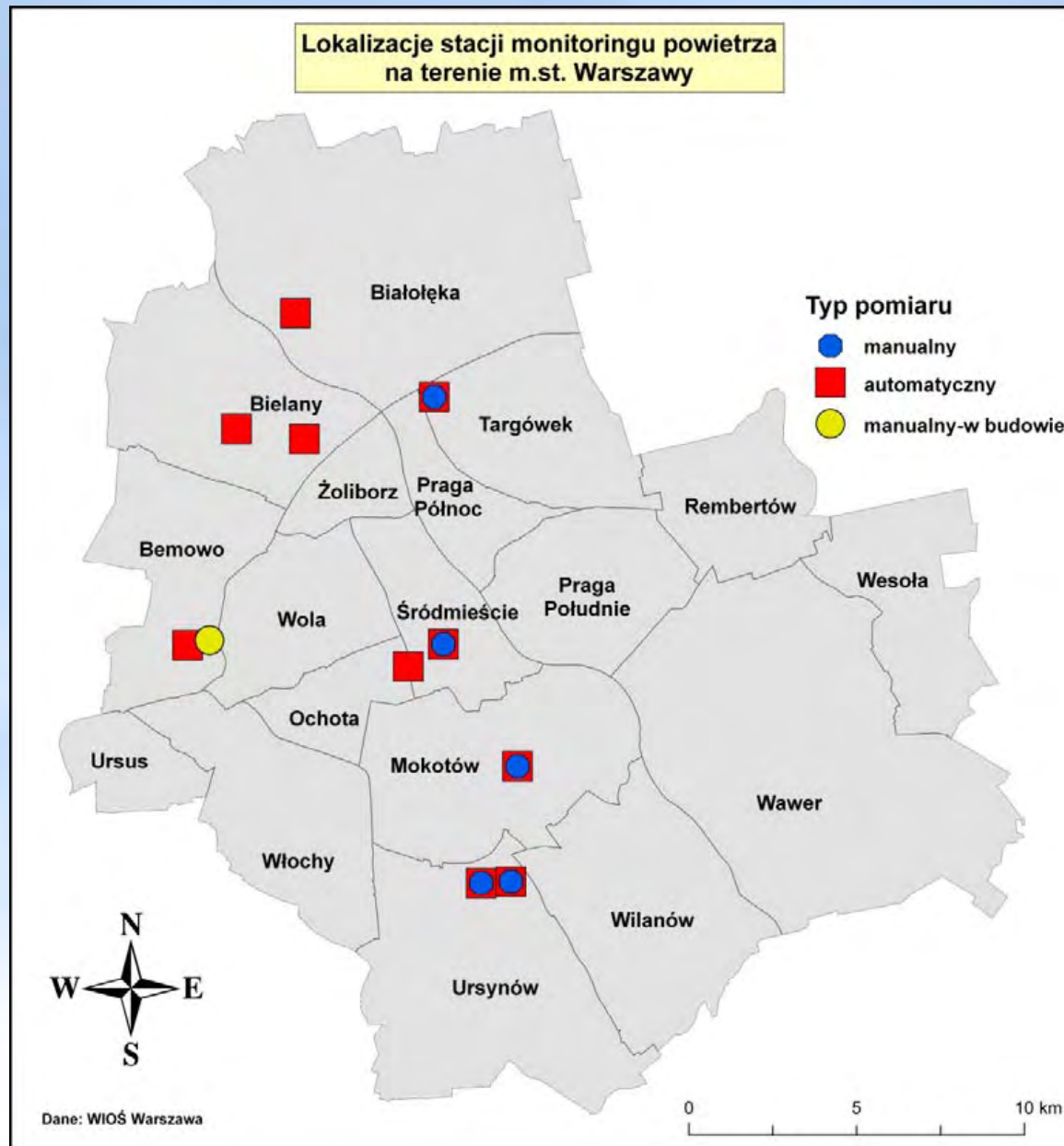
Wykorzystywane jest specjalistyczne oprogramowanie:

System MK3 – zbiór programów stanowiący system akwizycji danych (dane z analizatorów, komunikacja ze stacją centralną, zarządzanie pracą urządzeń na stacjach)

System CS5 – oprogramowanie centralnej stacji akwizycji i przetwarzania danych pochodzących ze stacji monitoringu powietrza

SIEĆ STACJI POMIAROWYCH

stacje automatyczne – 10

- **Aleje Niepodległości** - stacja komunikacyjna (WIOŚ),
- **ul. Wokalna** (WIOŚ),
- **ul. Kondratowicza** (WIOŚ),
- **ul. Krucza** (IOŚ),
- **ul. Nowoursynowska** (SGGW),
- **ul. Tołstoja** (Dzielnica Bielany),
- **ul. Puszczy Solskiej** (Vattenfall Heat Poland),
- **ul. Porajów** (Vattenfall Heat Poland),
- **ul. Przy Bernardyńskiej Wodzie** (Vattenfall Heat Poland),
- **ul. Podleśna** (IMiGW).

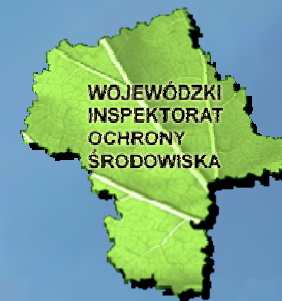
stacje manualne – 1

- **ul. Anieli Krzywoń** (WIOŚ)

stanowiska pomiarowe (70) :

- **SO₂** - 8
- **NO₂** - 9
- **NO** - 9
- **NO_x** - 9
- **CO** - 4
- **O₃** - 5
- **benzen** - 3
- **PM₁₀** - 7
- **PM_{2.5}** - 5
- **metale w PM₁₀ (arsen, nikiel, kadm, ołów)** - 4
- **WWA w PM₁₀ w tym B/a/P** - 7

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

- ✓ analizatory,
- ✓ kalibratory,
- ✓ gazy nośne i kalibracyjne,
- ✓ przyrządy do pomiarów meteo,
- ✓ klimatyzator i grzejnik,
- ✓ komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem,
- ✓ system zbierania danych datalogger,
- ✓ moduł z kartą SIM do połączeń,
- ✓ system alarmowy.

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

STACJA POMIAROWA sieci monitoringu powietrza w województwie mazowieckim

Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Środowiska
w Warszawie

ul. Bartycka 110A tel. 651-07-07
00-716 Warszawa fax 651-06-76

Wydział Monitoringu Środowiska

Naczelnik Wydziału tel. (22) 651-06-80

Serwis tel. kom. 0-604 562 437

www.wios.warszawa.pl

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

MLU 100A - SO₂

MLU 200A – NO_x

MLU 300 – CO

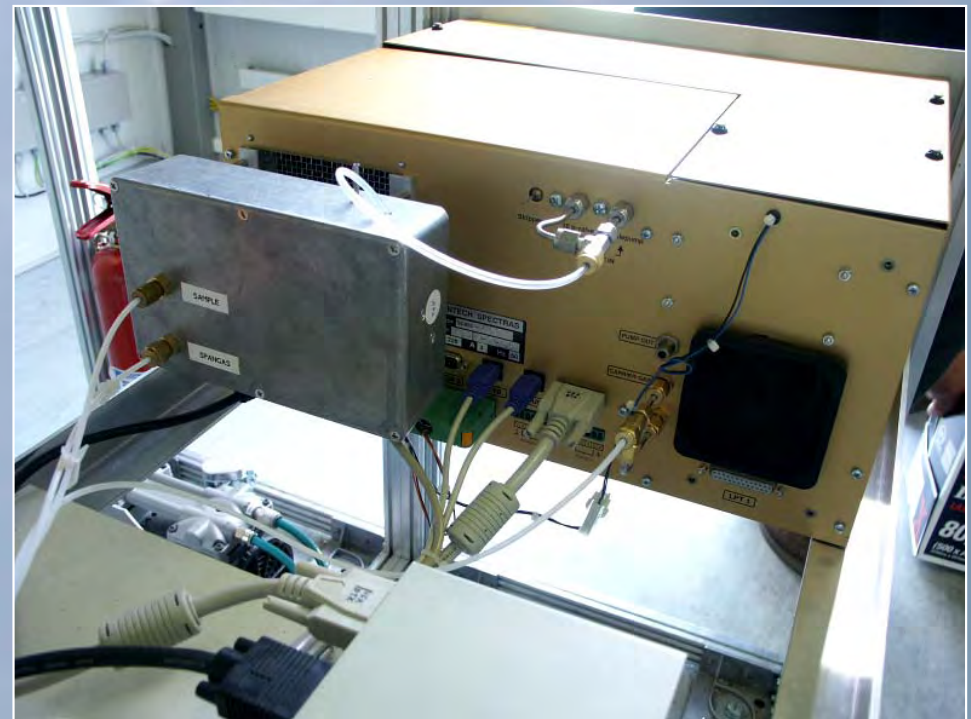
MLU 400 - O₃

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

MLU 950 – BTX

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

TEOM1400a
- PM10

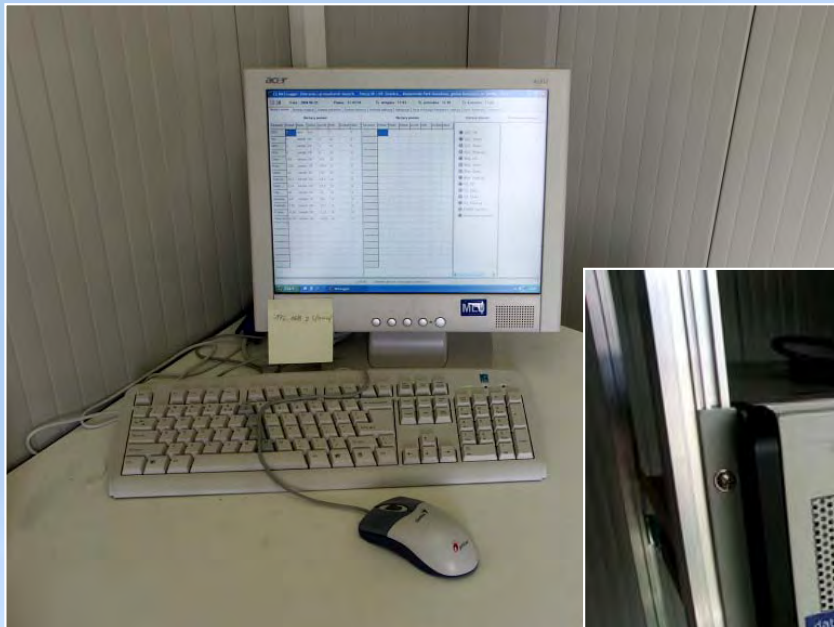
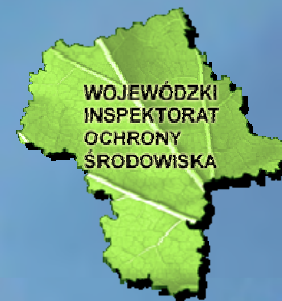
WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

**PM10, PM2.5 LVS -
ATMOSERVICE**

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

DATALOGER – CS MK3
GSM GPRS

WYPOSAŻENIE STACJI POMIAROWYCH

kierunek i prędkość wiatru

temperatura, promieniowanie

głowica do poboru prób pyłu

METODY POMIAROWE

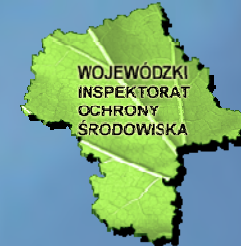
SO₂	pomiar fluorescencji wywołanej promieniowaniem ultrafioletowym.
NO_x	metoda chemoluminescencji w czasie reakcji tlenku z azotu z ozonem.
CO	pomiar absorpcji promieniowania podczerwonego (NDIR)
PM₁₀	analizator MLU TEOM1400a jest przyrządem nowej generacji i mierzy stężenie pyłu zawieszonego (PM ₁₀) w sposób ciągły metodą mikrowagi oscylacyjnej
O₃	pomiar absorpcji promieniowania ultrafioletowego.
BTX	metoda chromatografii gazowej próbki poddanej uprzednio zatężeniu na substancji pochłaniającej.

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

Bazy emisji: punktowej, liniowej i powierzchniowej

Do modelowania wykorzystywany jest model wielowarstwowy niestacjonarny **Calpuff** z preprocesorem **Calmet**, uwzględniający rzeźbę terenu, wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń.

Modelowanie przeprowadza się w następujących etapach:

- ✓ przygotowanie danych meteorologicznych,
- ✓ przygotowanie informacji o użytkowaniu i rzeźbie terenu,
- ✓ przygotowanie danych o wielkościach emisji w trzech kategoriach (punktowa, powierzchniowa, liniowa),
- ✓ przygotowanie danych o warunkach brzegowych (napływowe tło zanieczyszczeń spoza terenu województwa).

Emisja punktowa – 3512 (w Warszawie 1238) emitorów energetycznych, 1125 (w Warszawie 211) emitorów technologicznych.

Emisja powierzchniowa – informacje o obszarach zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie (dane zebrane w siatce 1x1 km – 7935 pól).

Emisja liniowa – oszacowana na podstawie danych o natężeniu i strukturze ruchu. Inwentaryzacja obejmuje ok. 30338 odcinków dróg o łącznej długości 42662 km.

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

Lokalizacje emitorów punktowych technologicznych na terenie m.st. Warszawy

Lokalizacje emitorów punktowych energetycznych na terenie m.st. Warszawy

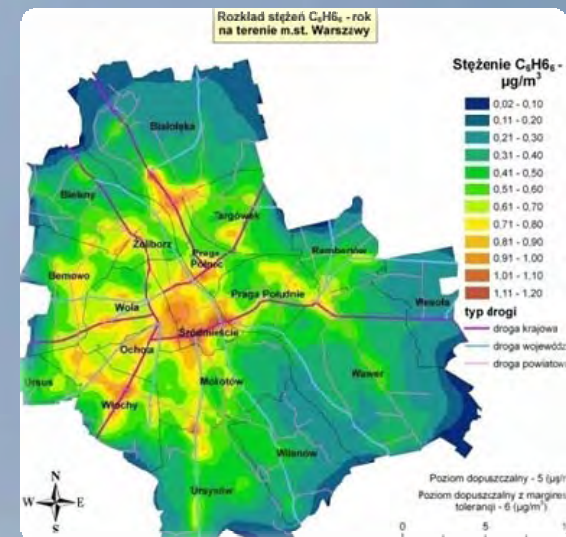
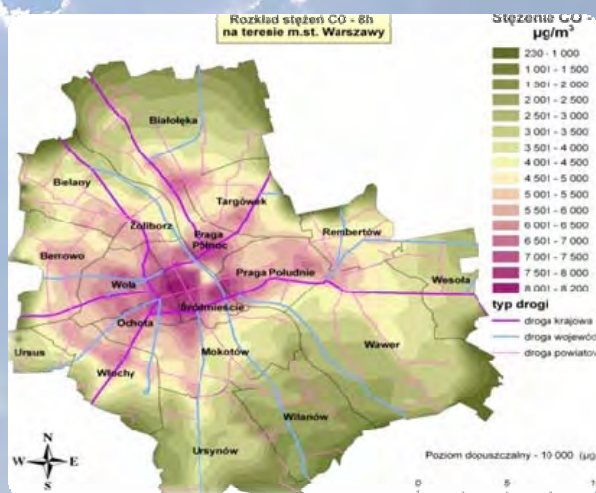
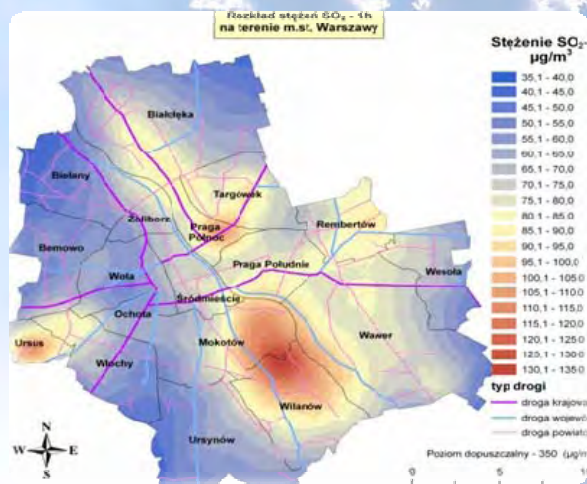
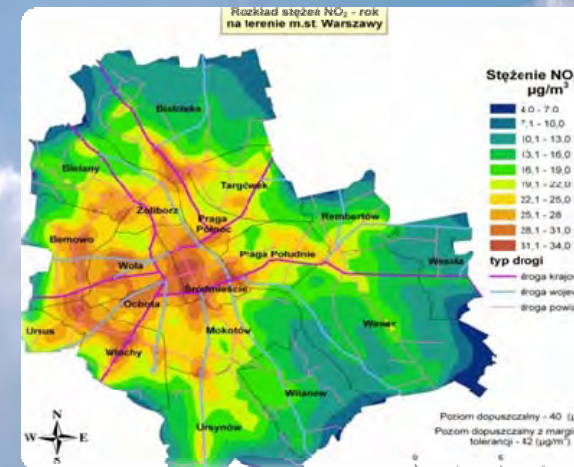
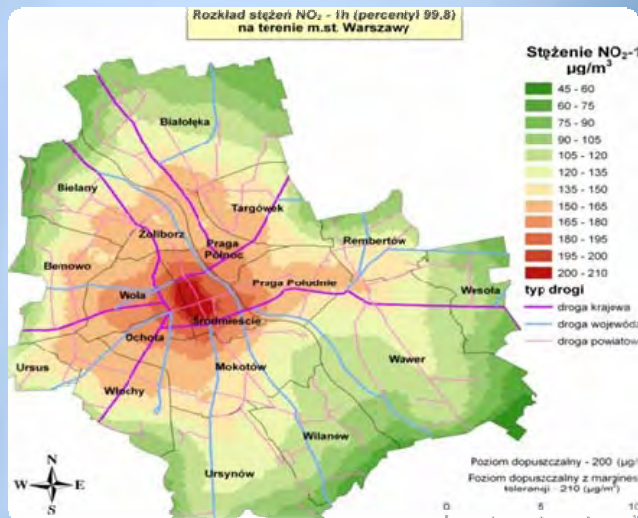
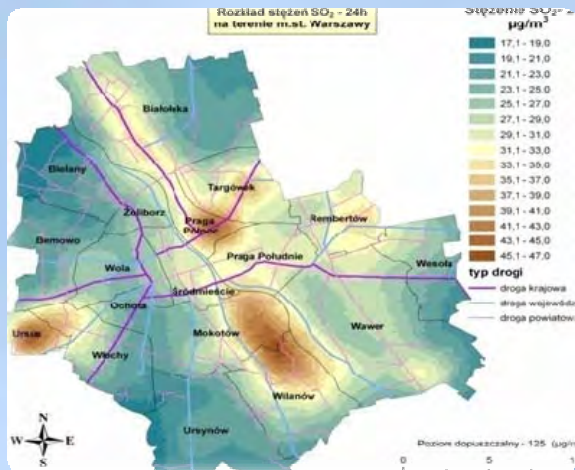

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNICH

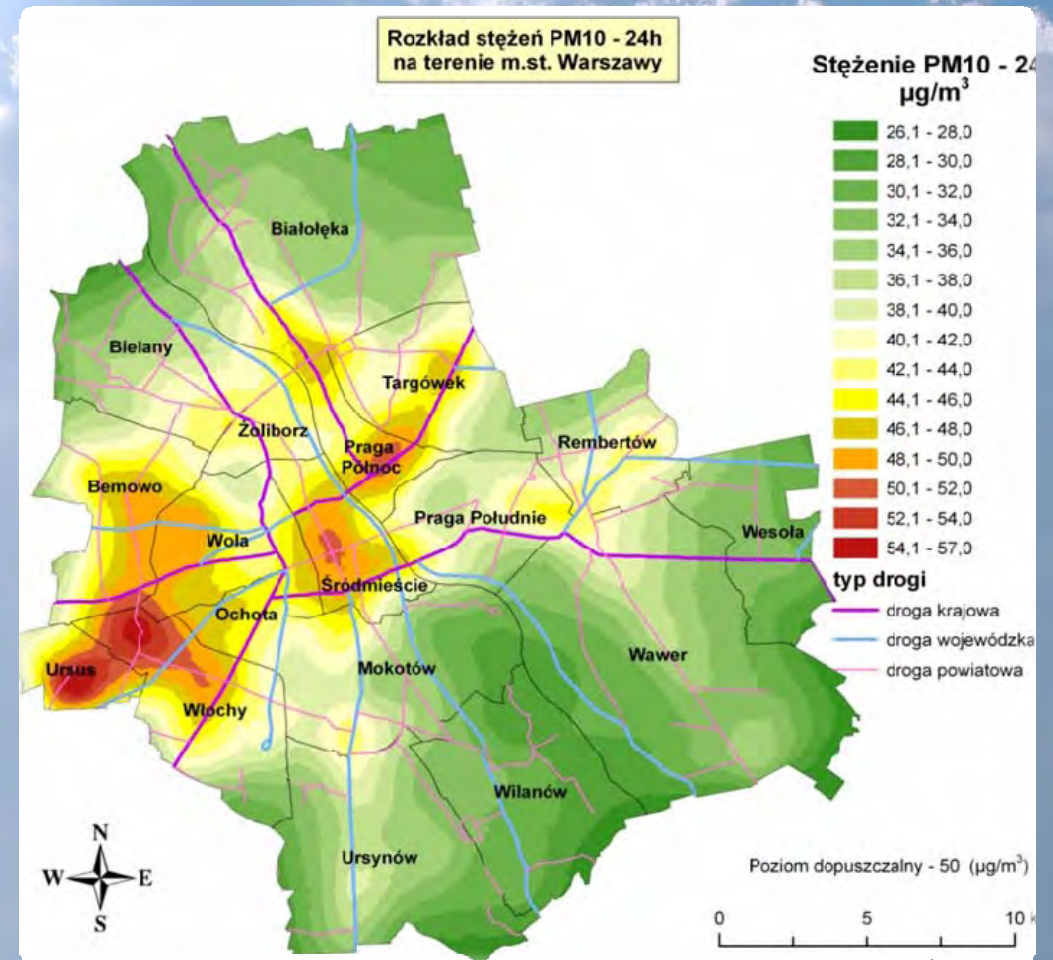
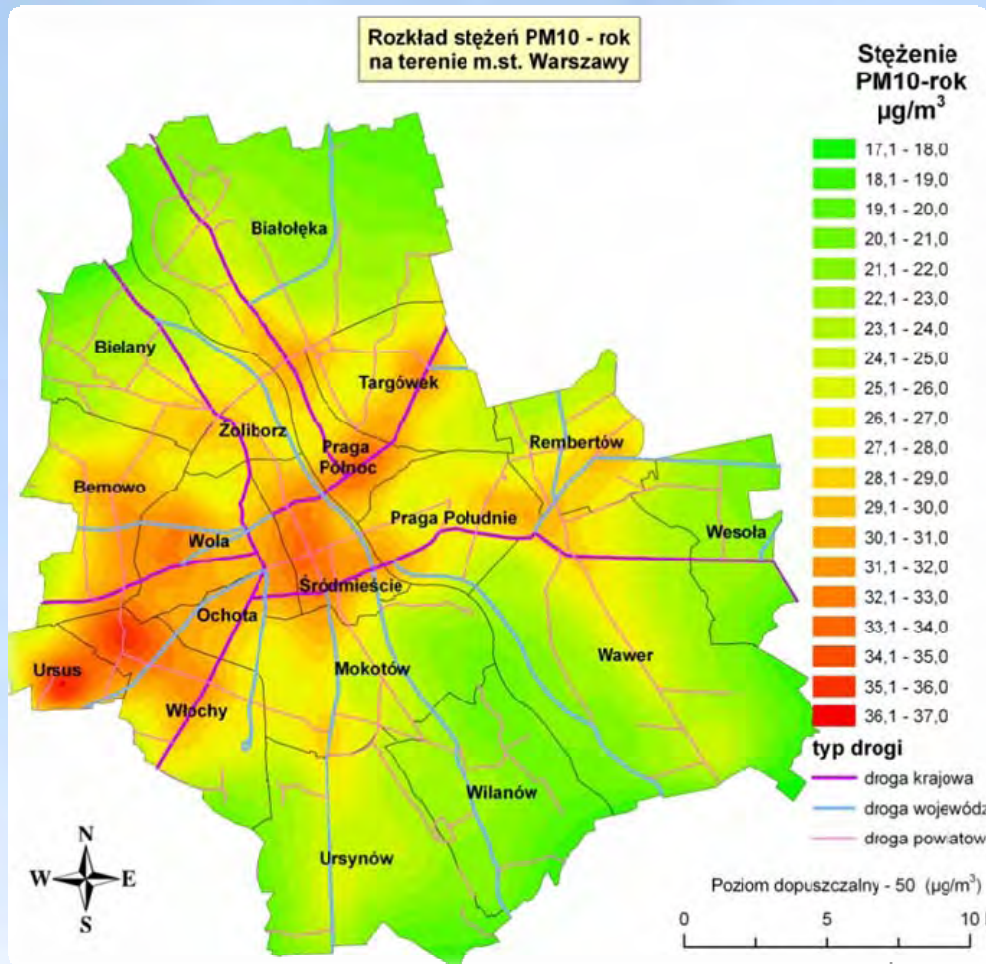
Przykładowe wyniki modelowania

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

Przykładowe wyniki modelowania

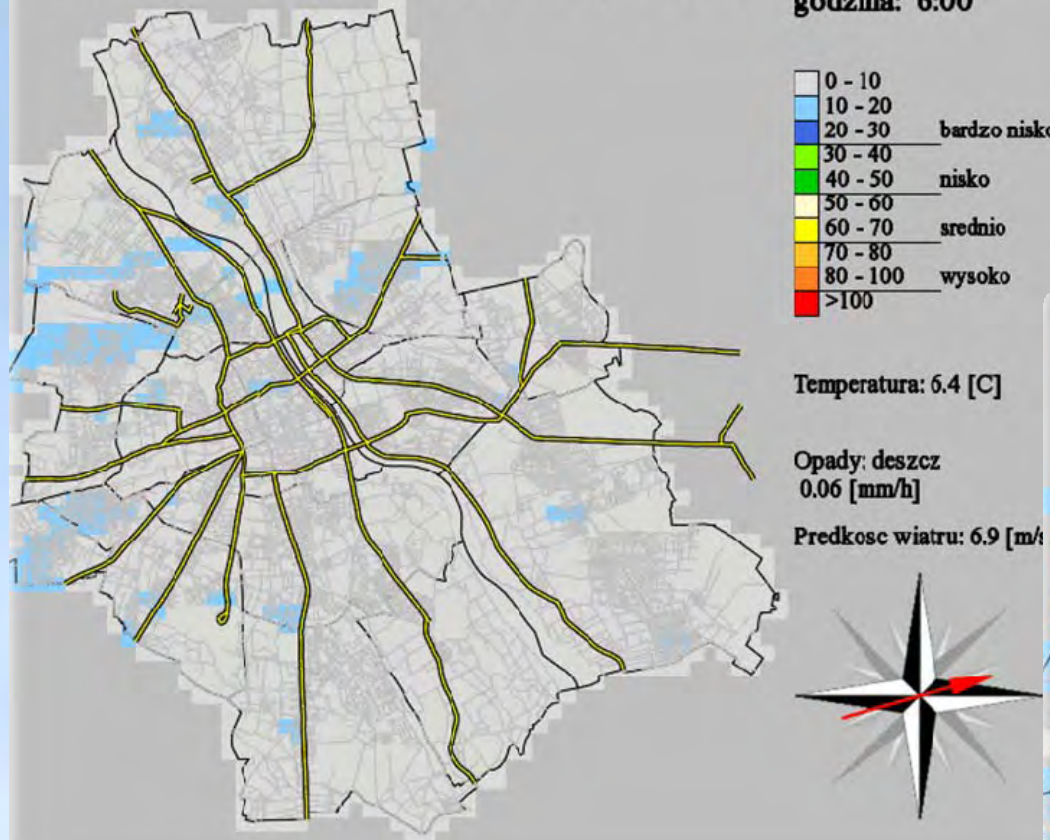

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

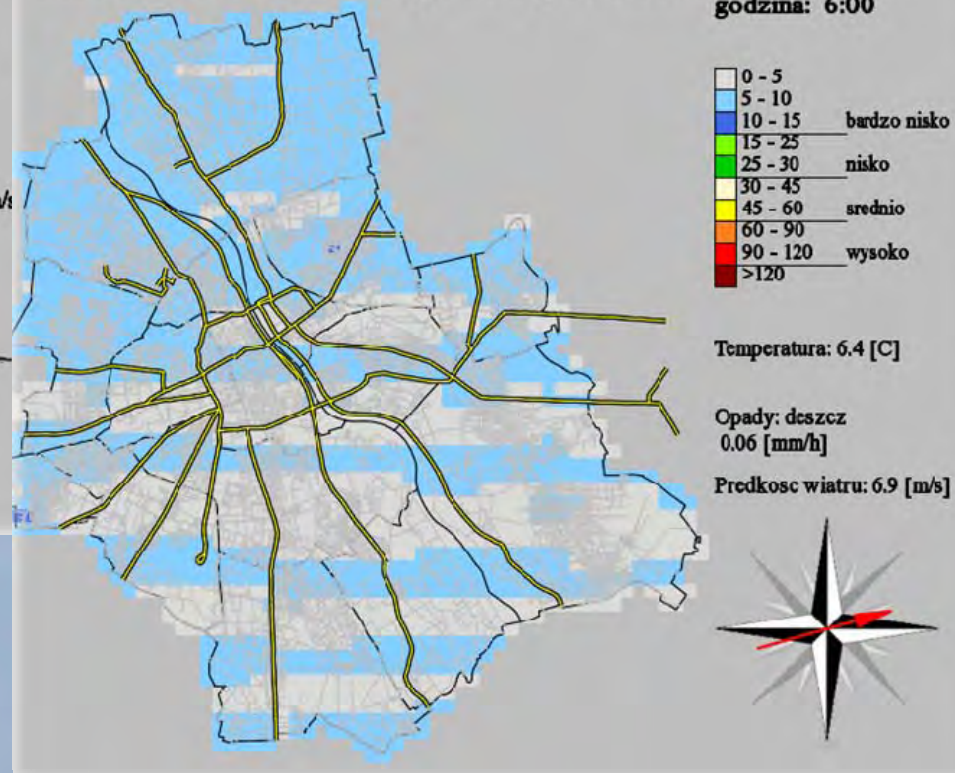
Wizualizacja wyników prognoz krótkoterminowych

Rozkład stezen PM10 dla Aglomeracji Warszawa 2010-05-06
godzina: 6:00

Rozkład stezen PM25 dla Aglomeracji Warszawa 2010-05-06
godzina: 6:00

SYSTEM ANALIZ PRZESTRZENNYCH

Wizualizacja wyników prognoz krótkoterminowych

Rozkład stezen NO2 dla Aglomeracji Warszawa 2010-05-06

godzina: 6:00

Temperatura: 6.4 [C]

Opady: deszcz
0.06 [mm/h]

Predkosc wiatru: 6.9 [m/s]

Rozkład stezen SO2 dla Aglomeracji Warszawa 2010-05-06

godzina: 6:00

Temperatura: 6.4 [C]

Opady: deszcz
0.06 [mm/h]

Predkosc wiatru: 6.9 [m/s]

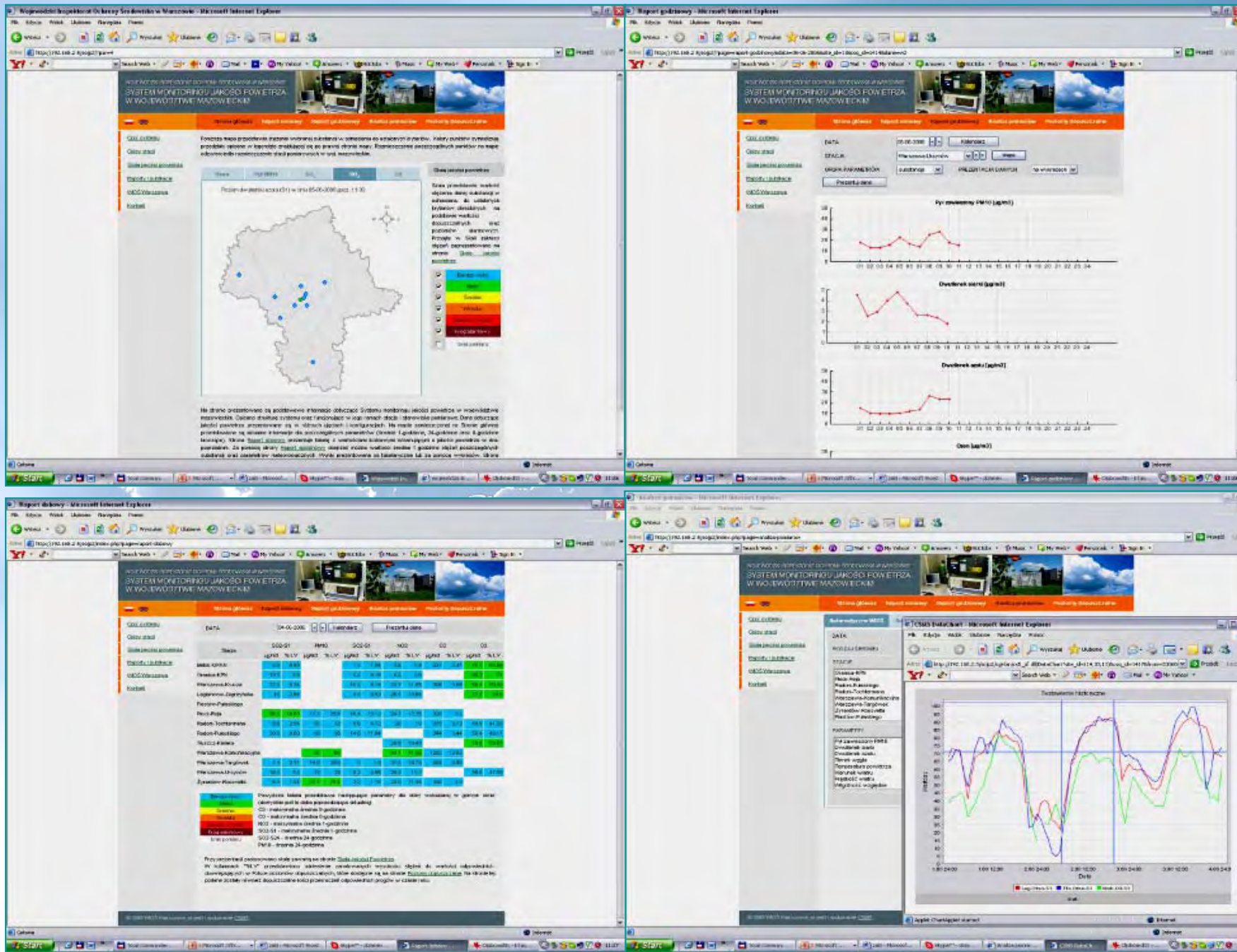

SYSTEM INFORMOWANIA

SYSTEM INFORMOWANIA

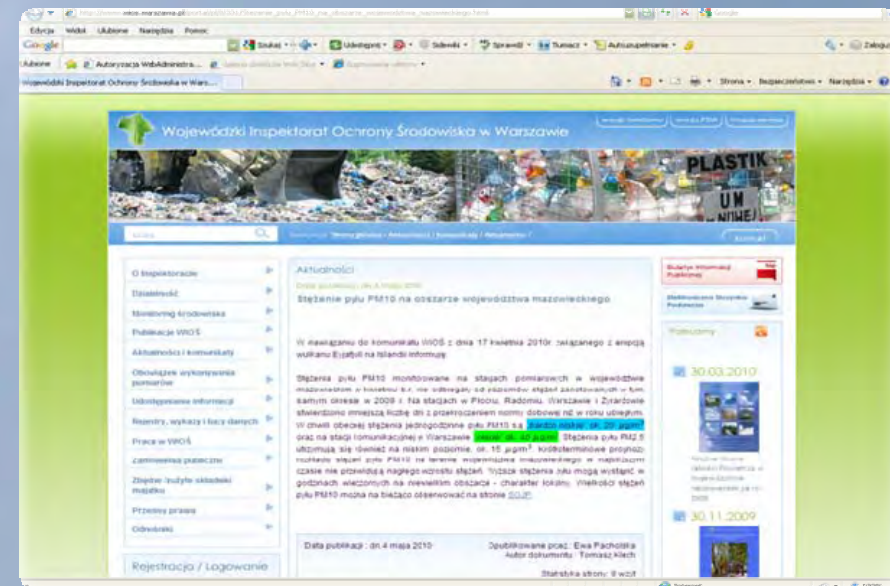
www.wios.warszawa.pl - zakładka SOJP

SYSTEM INFORMOWANIA

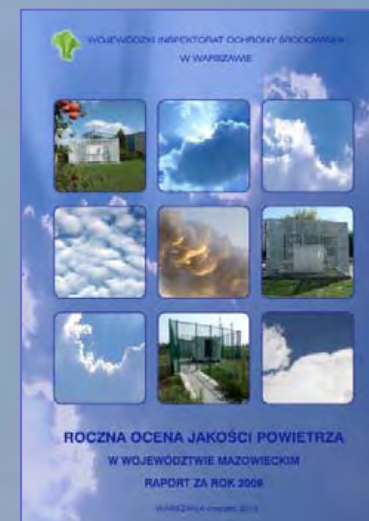
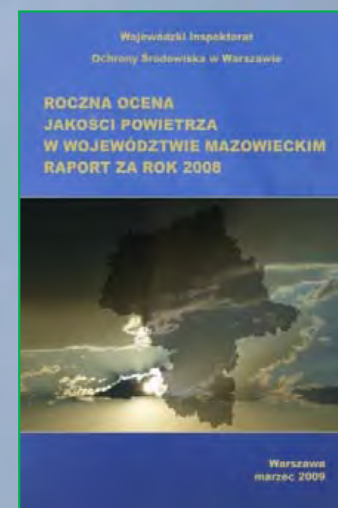
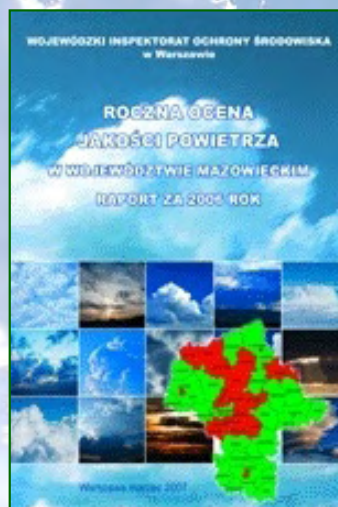
www.wios.warszawa.pl - zakładka -
AKTUALNOŚCI/KOMUNIKATY

SYSTEM INFORMOWANIA

www.wios.warszawa.pl zakładka - PUBLIKACJE

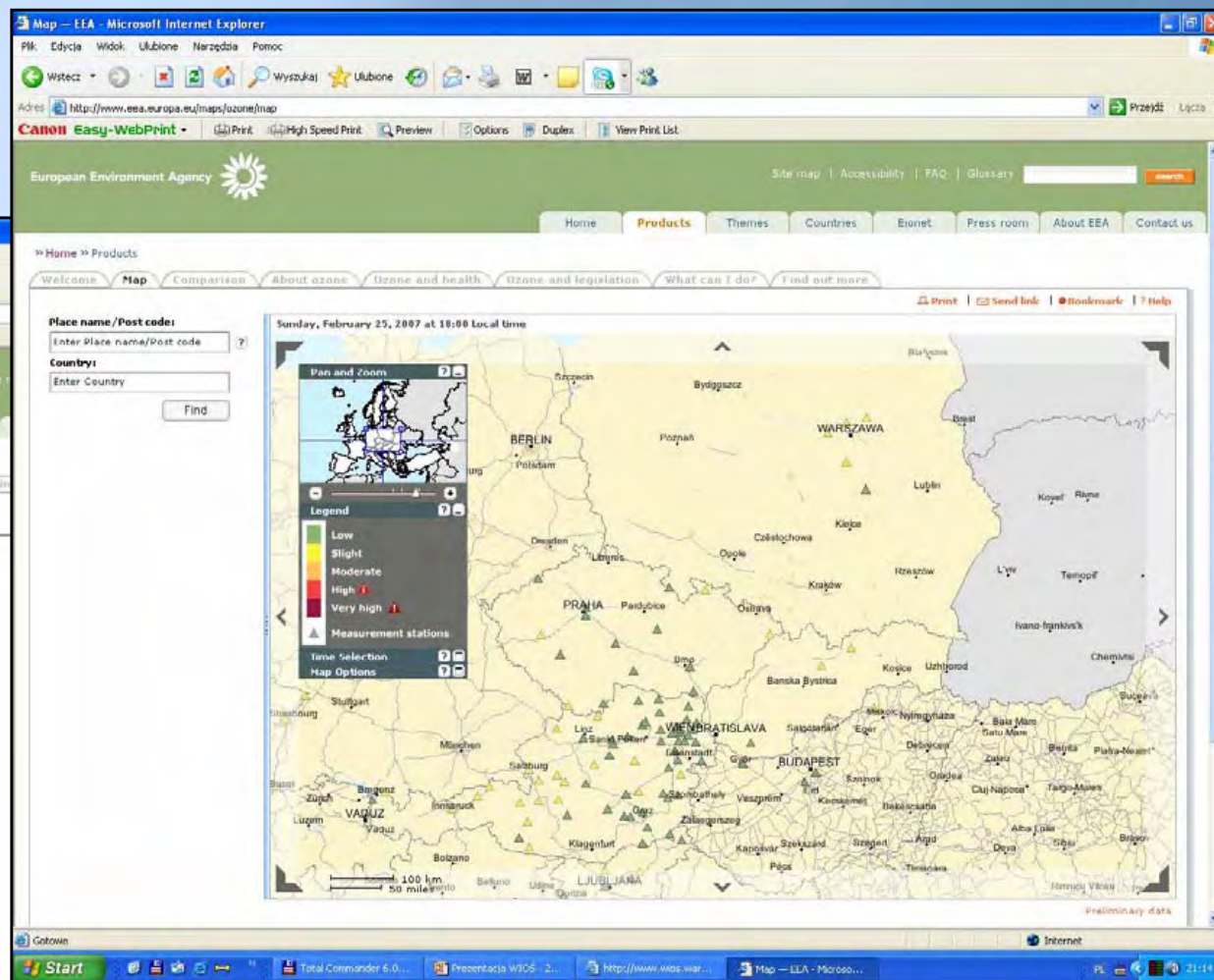
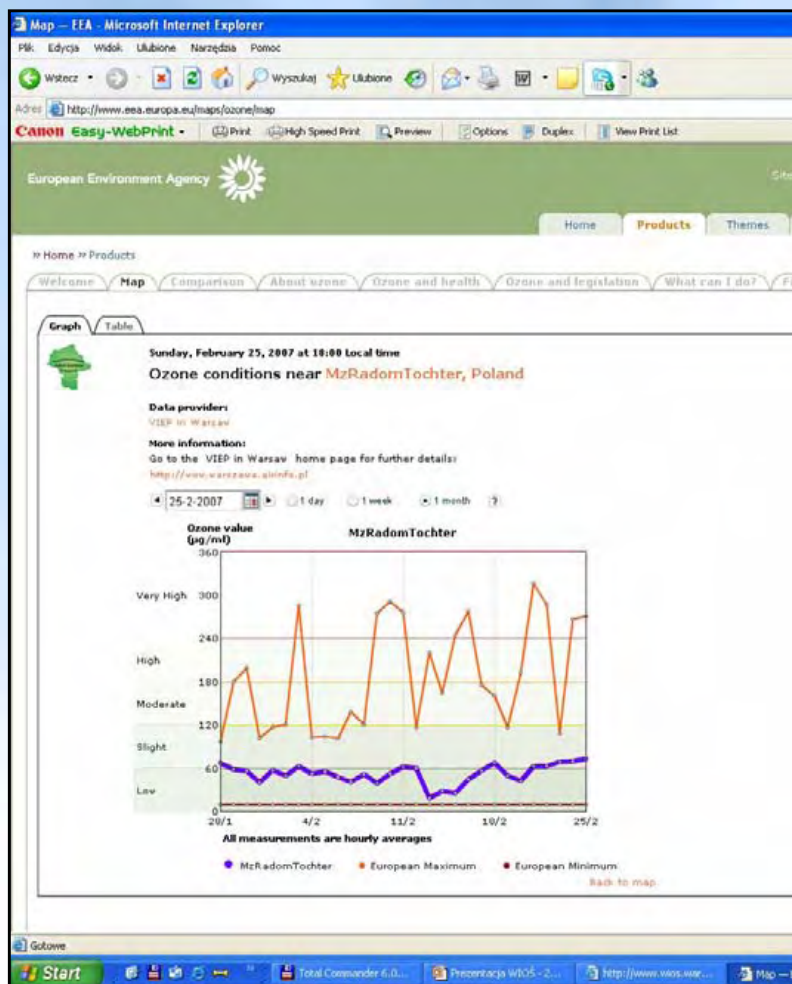

SYSTEM INFORMOWANIA

Uczestnictwo w europejskim systemie prezentacji wyników pomiarów ozonu Europejskiej Agencji Środowiska - OzoneWeb

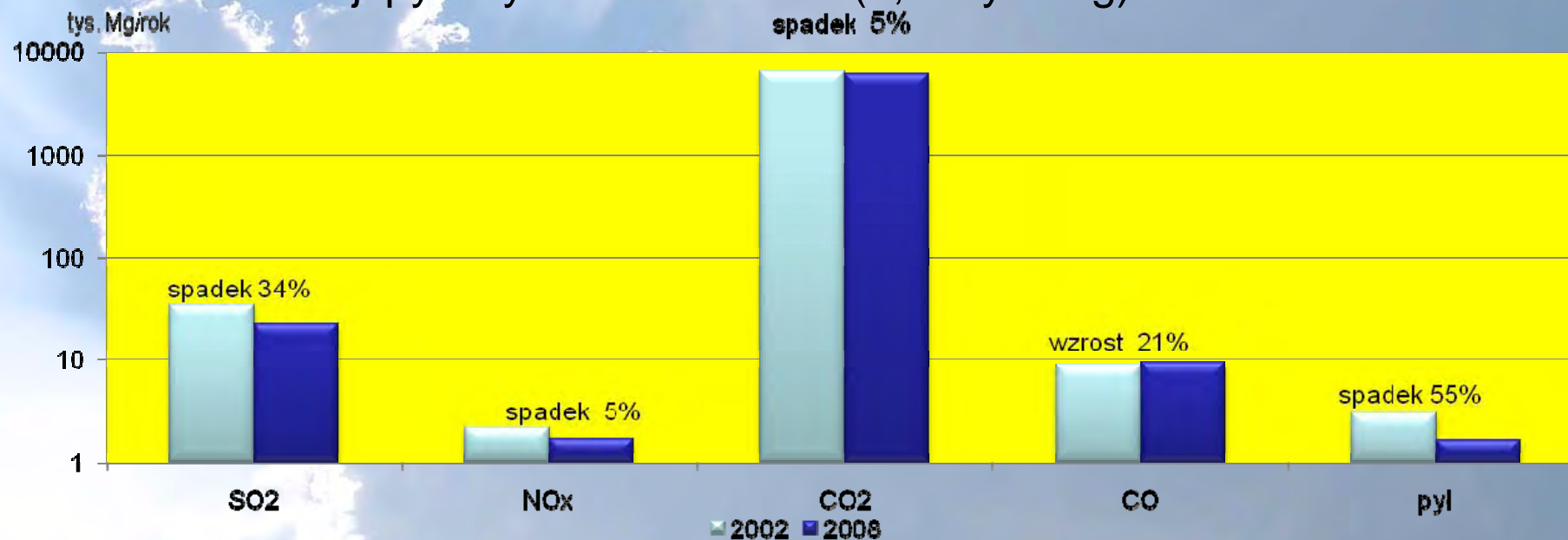
STAN JAKOŚCI POWIETRZA W WARSZAWIE

Główne źródła zanieczyszczenia powietrza w Warszawie to emisja antropogeniczna:

- ✓ punktowa (działalność przemysłowa),
- ✓ powierzchniowa (sektor bytowy),
- ✓ liniowa (komunikacja)

W latach 2002-2008 emisja substancji ze źródeł punktowych obniżyła się:

- dla substancji gazowych o 5% (332,9 tys. Mg)
- dla substancji pyłowych o około 55% (1,65 tys. Mg)

Główne przyczyny zagrożenia czystości powietrza:

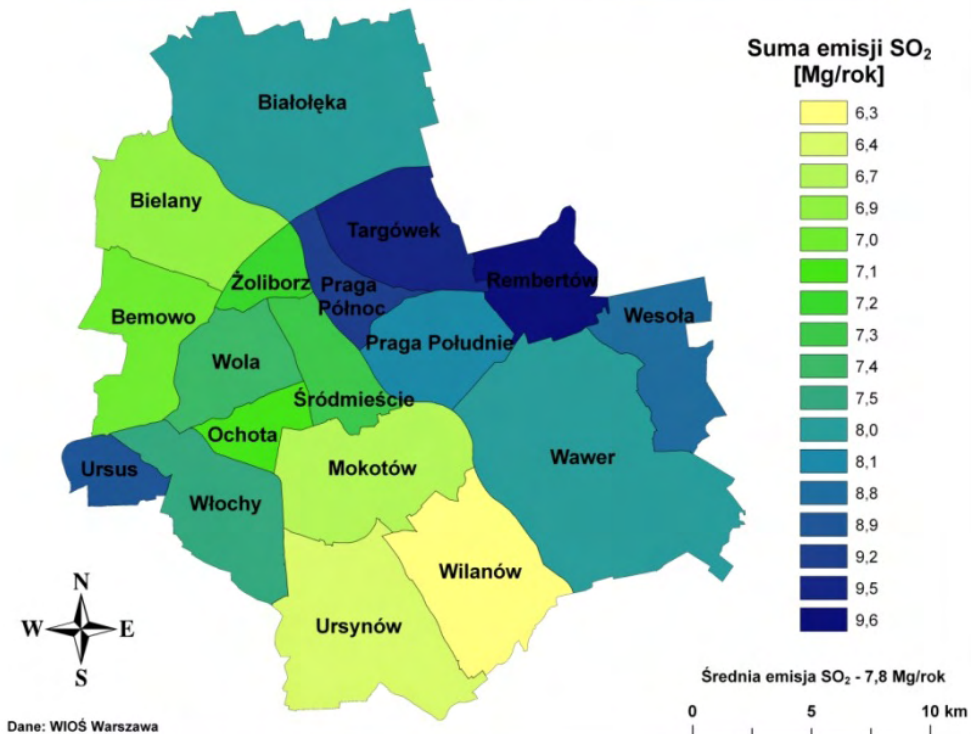
- ✓ emisja substancji z komunikacji samochodowej,
- ✓ emisja substancji z rozproszonych źródeł powierzchniowych

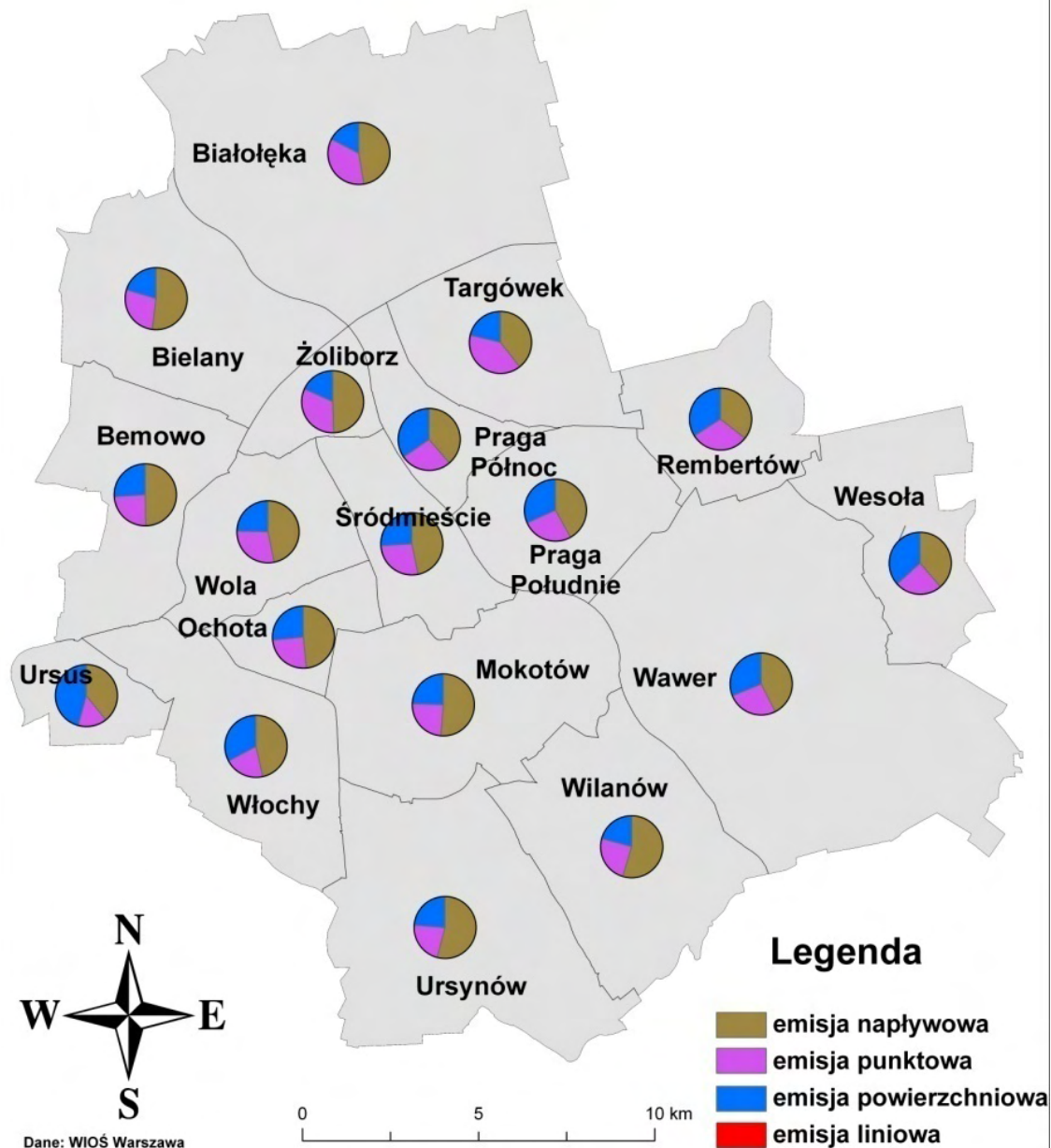
Udziały emisji punktowej, liniowej, powierzchniowej i napływowej w emisji ogólnej (%)

Rodzaj substancji	Emisja napływowa	Emisja punktowa	Emisja liniowa	Emisja powierzchniowa
Dwutlenek siarki SO ₂	46,1	26,8	0,19	27,0
Dwutlenek azotu NO ₂	17,8	14,6	56,6	11,0
Pył zawieszony PM10	42,0	1,2	33,8	23,0

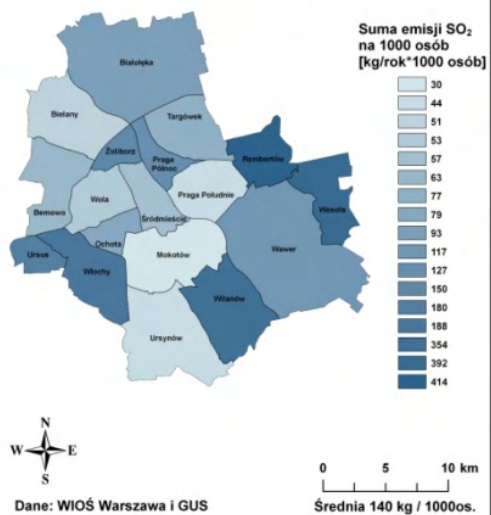
Suma emisji SO₂ - ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych na terenie m.st. Warszawy

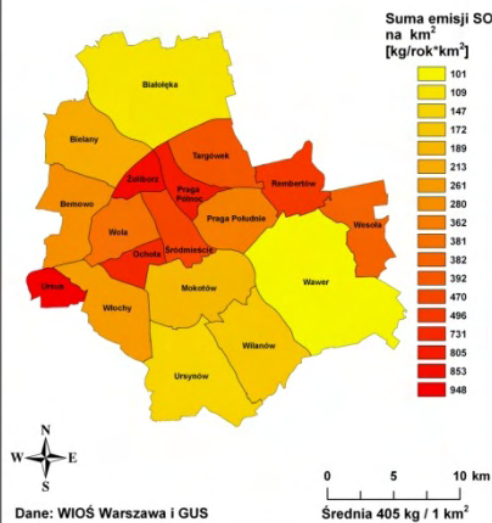
Struktura emisji SO₂ na terenie m.st. Warszawy

Suma emisji SO₂ na 1000 osób

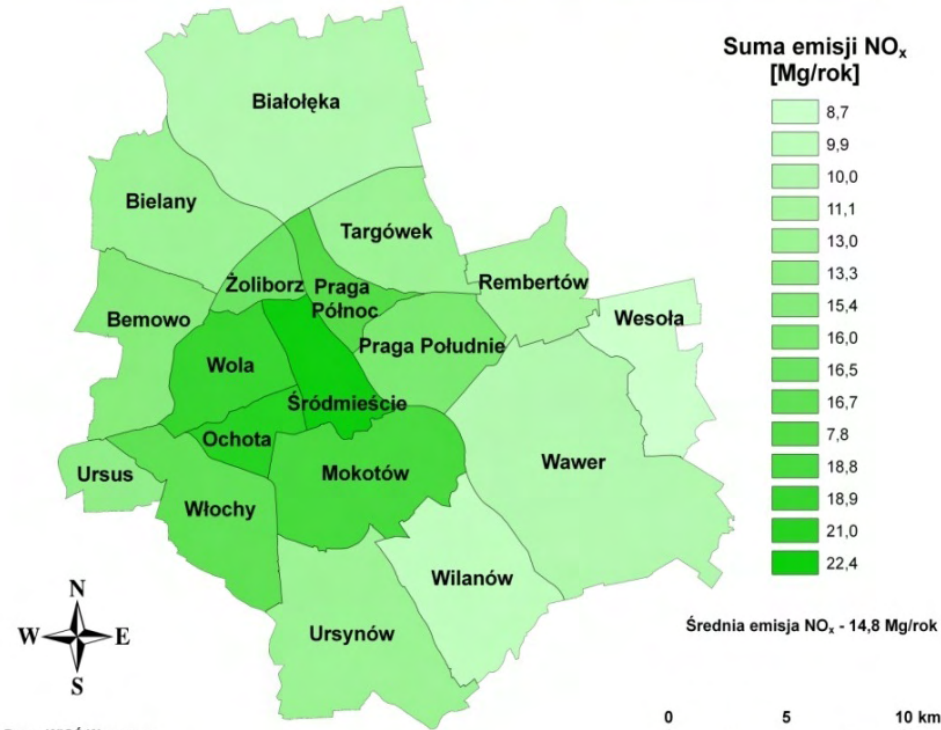

Suma emisji SO₂ na 1 km²

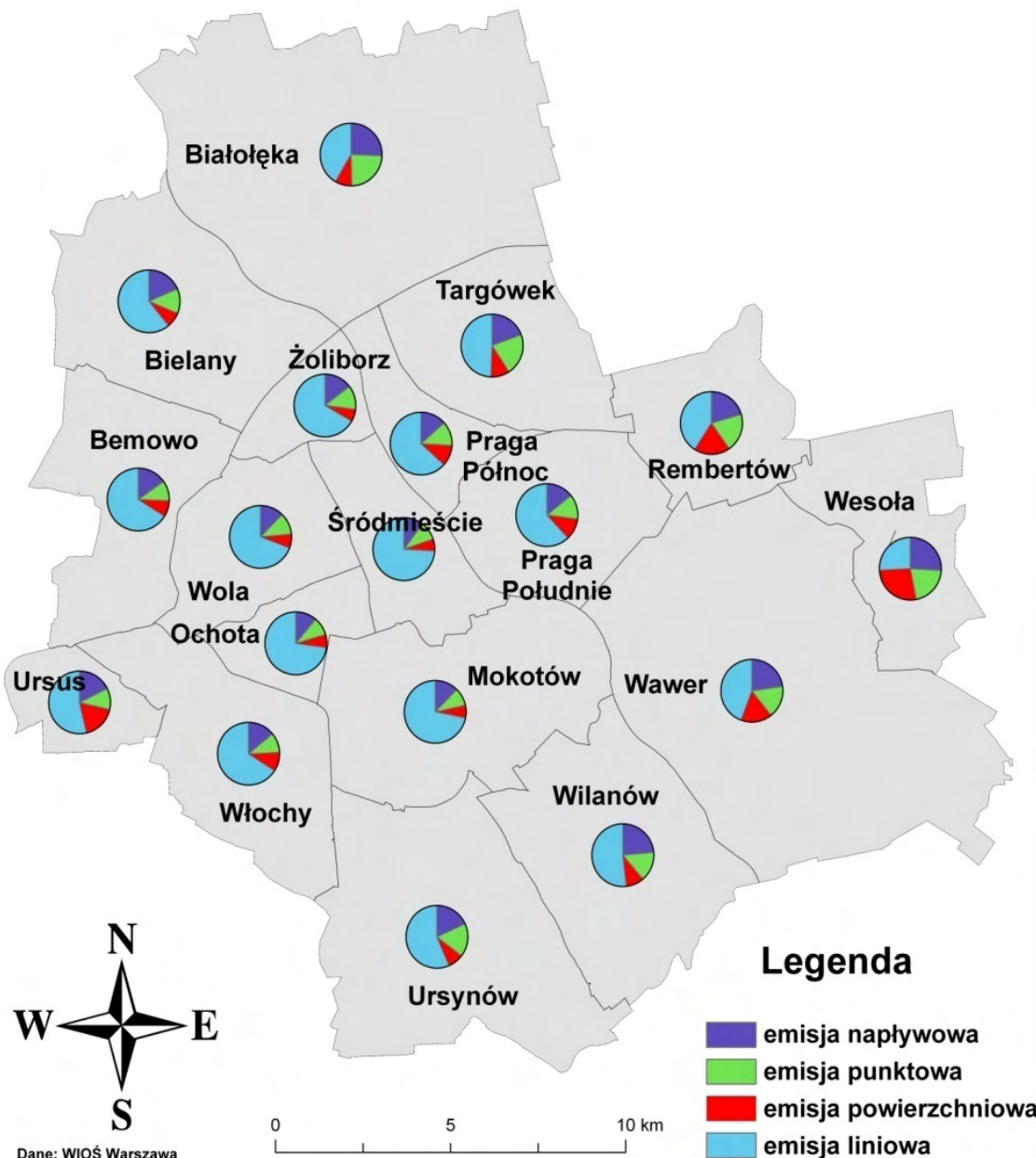

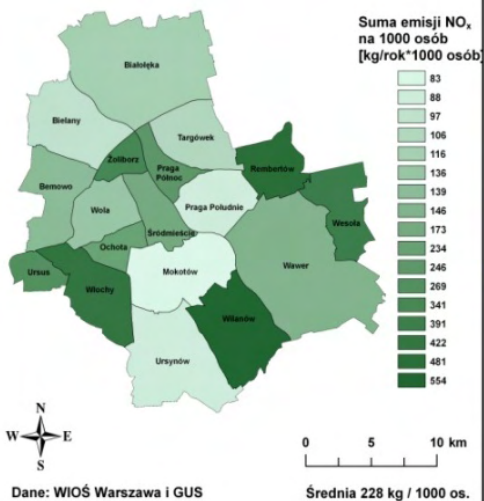
Suma emisji NO_x - ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych na terenie m.st. Warszawy

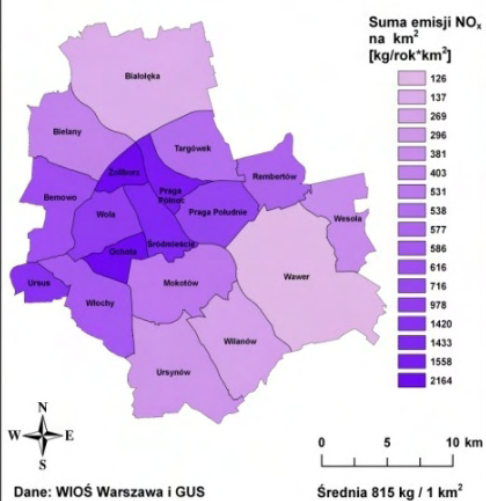
Struktura emisji NO_x na terenie m.st. Warszawy

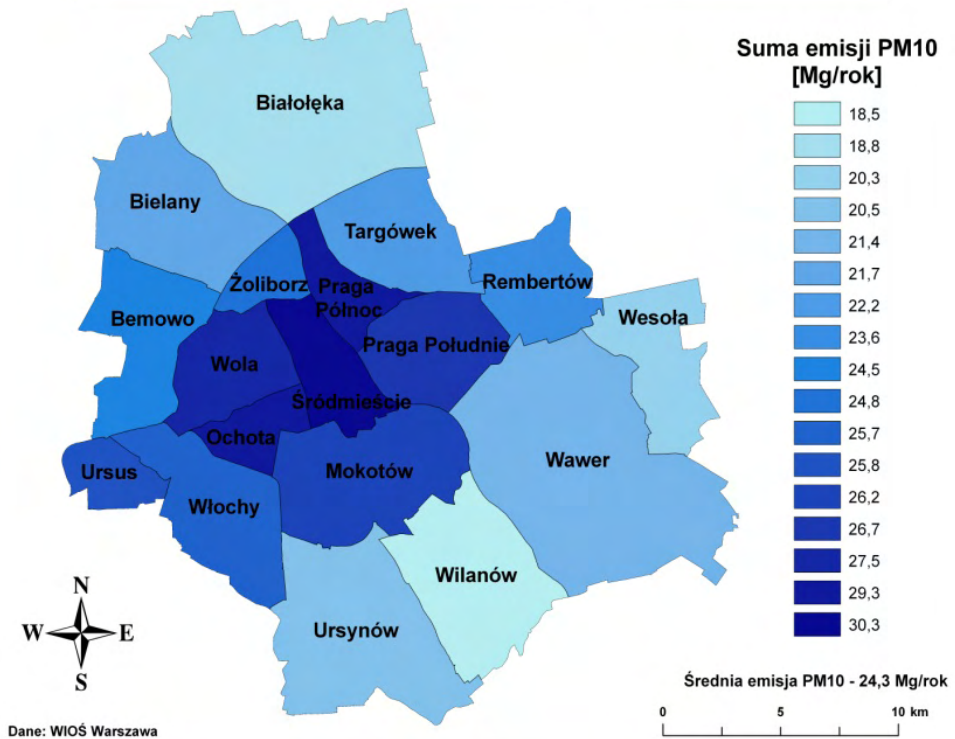
Suma emisji NO_x na 1000 osób

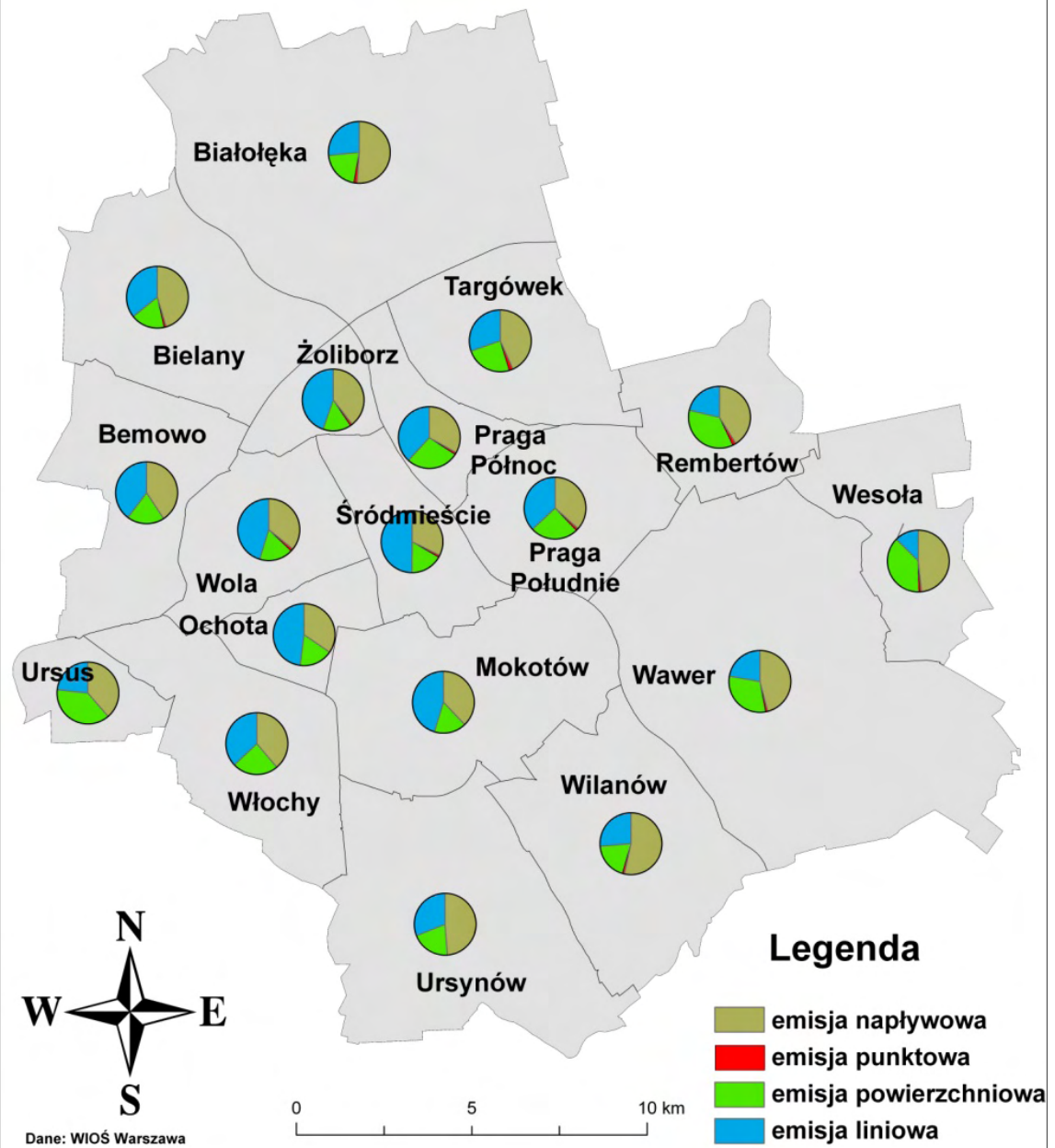
Suma emisji NO_x na 1 km²

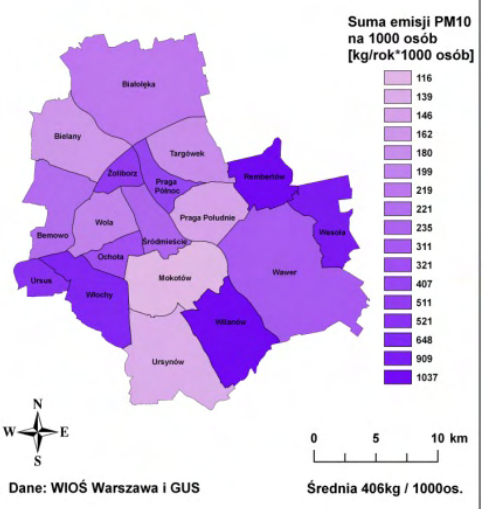
Suma emisji PM10 - ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych na terenie m.st. Warszawy

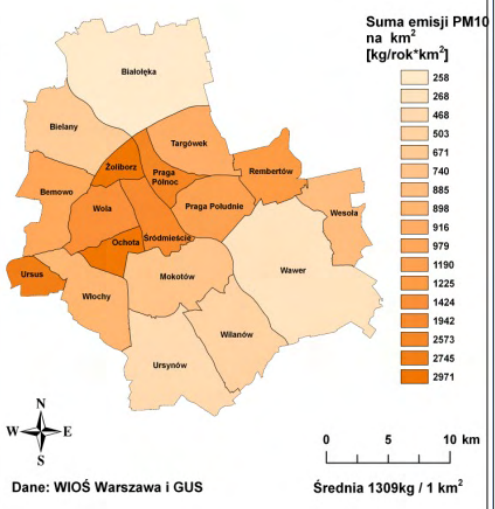
Struktura emisji PM10 na terenie m.st. Warszawy

Suma emisji PM10 na 1000 osób

Suma emisji PM10 na 1 km²

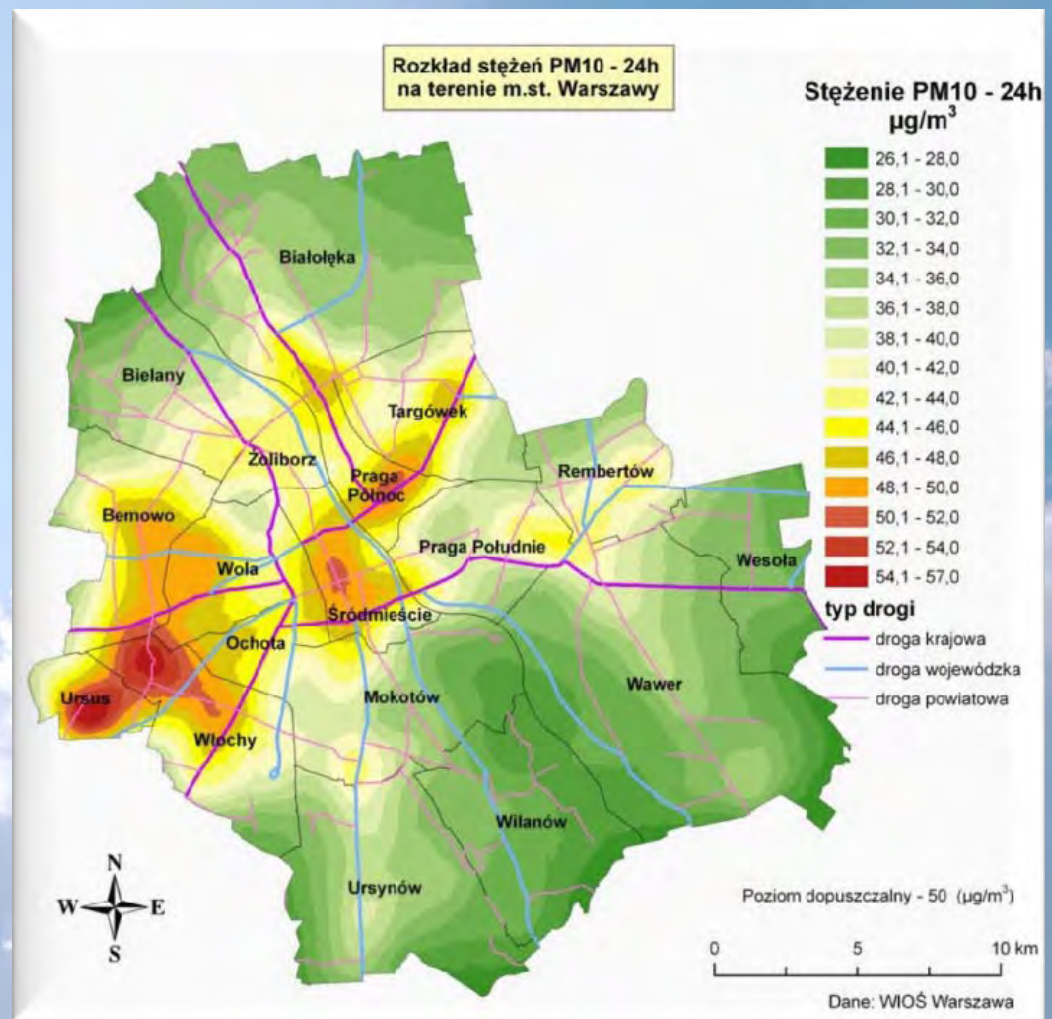
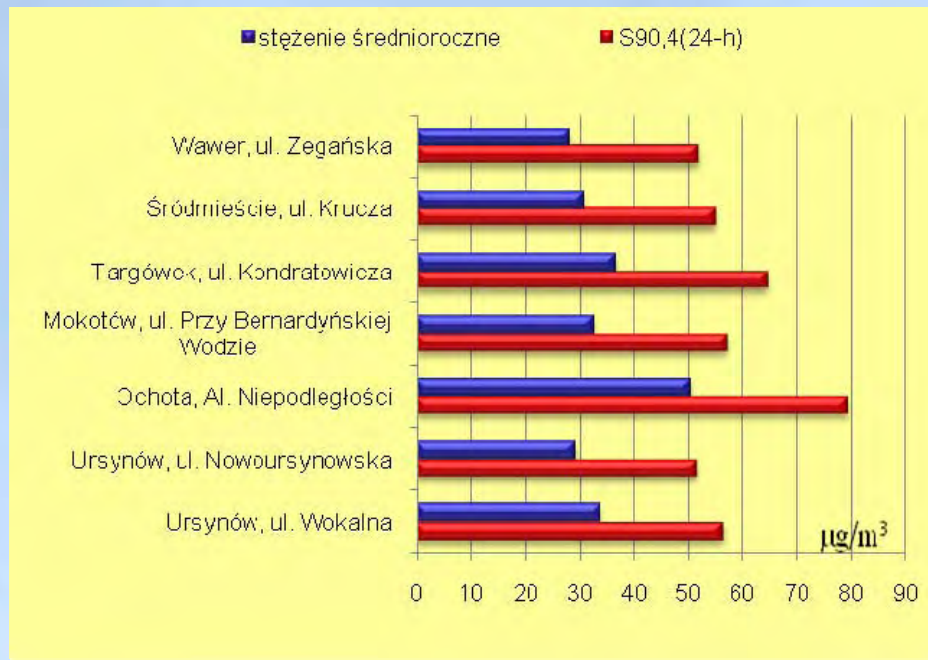

Pomimo znacznego obniżenia emisji substancji ze źródeł punktowych nadal na terenie m. st. Warszawy standardy imisyjne nie są dotrzymane.

Na stacjach pomiarowych monitorowane są poziomy stężenie substancji: SO₂, NO_x, CO, pyłu PM₁₀, PM_{2.5}, benzenu, ozonu, metali w pyle PM₁₀ (ołowiu, arsenu, kadmu, niklu) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w pyle PM₁₀ (np. benzo/a/pirenu).

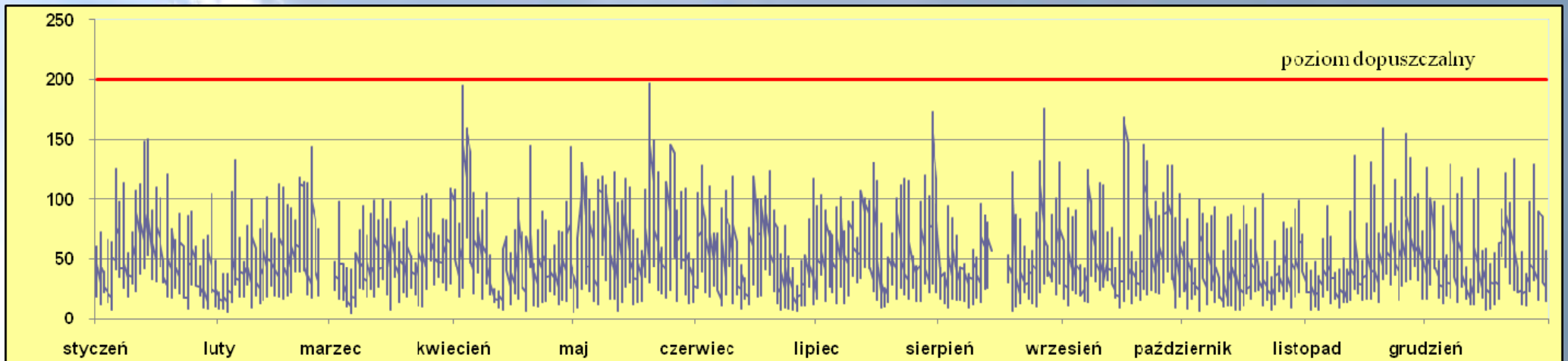
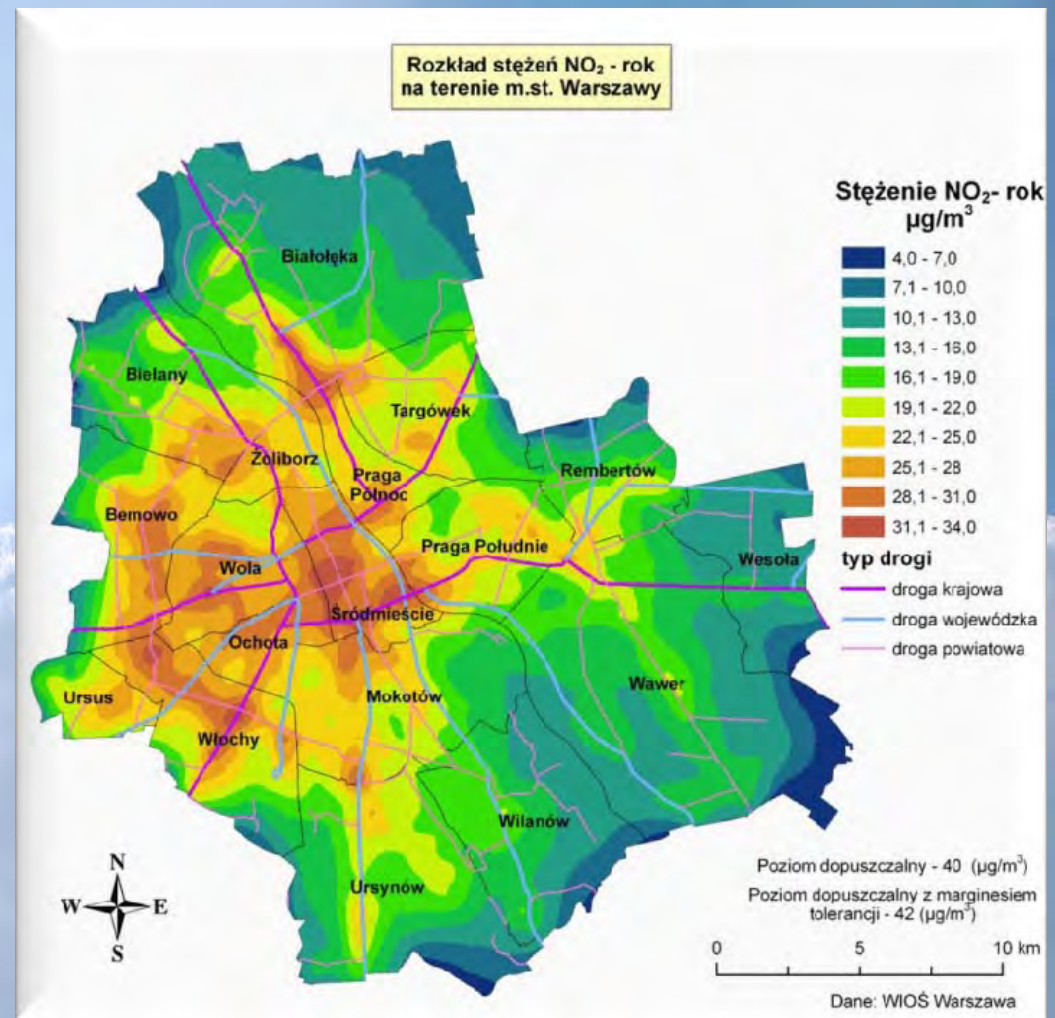
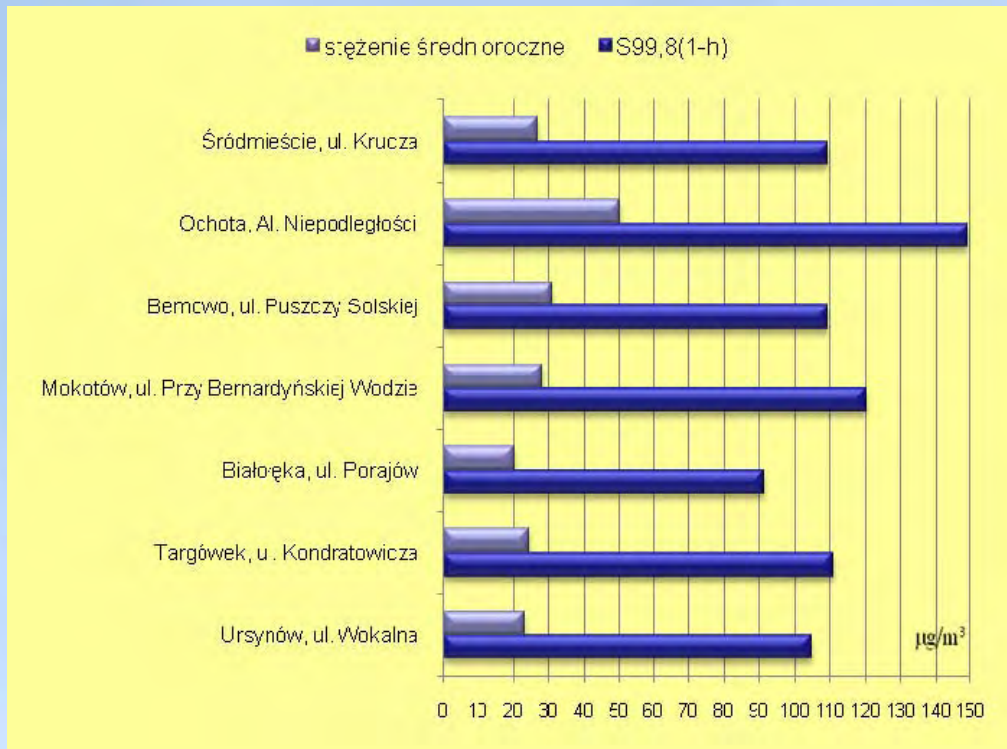
Problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza dotyczą: pyłu PM₁₀, dwutlenku azotu przy drogach o bardzo dużym natężeniu ruchu oraz benzo/a/pirenu w pyle PM₁₀, szczególnie w okresie grzewczym.

POZIOMY STĘŻENIE PYŁU PM10

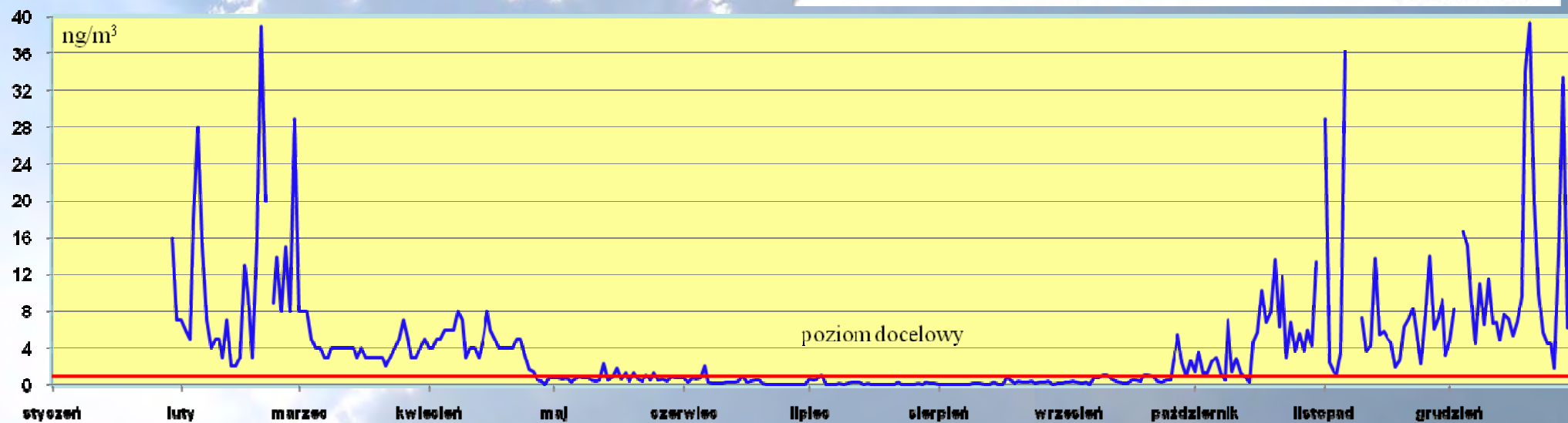
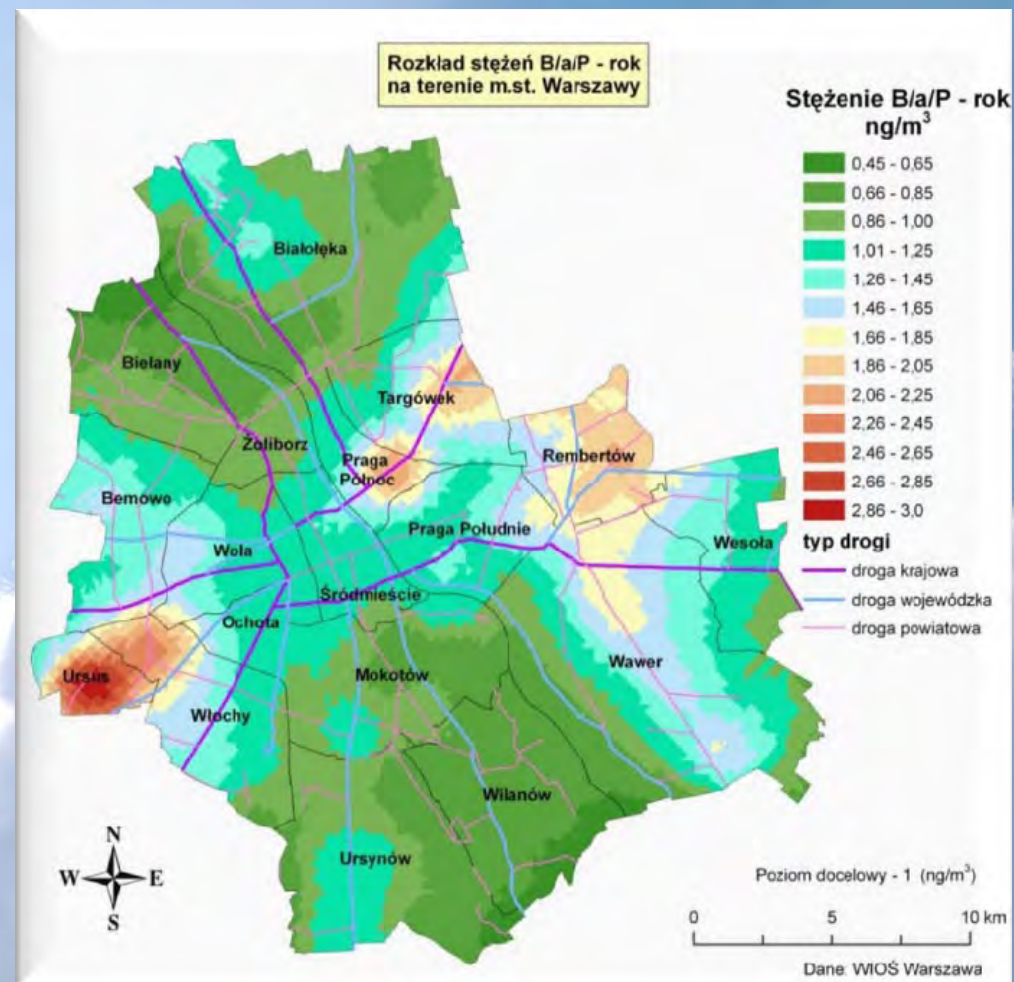
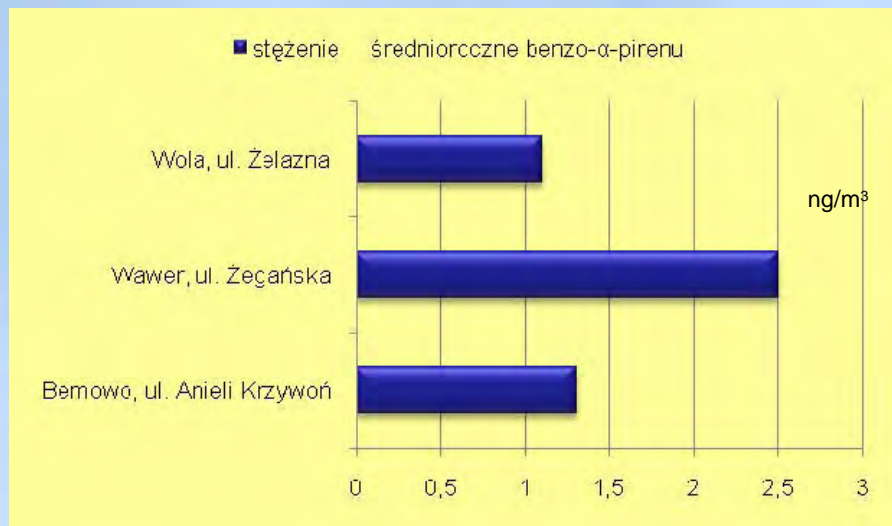

POZIOMY STĘŻENIE NO₂

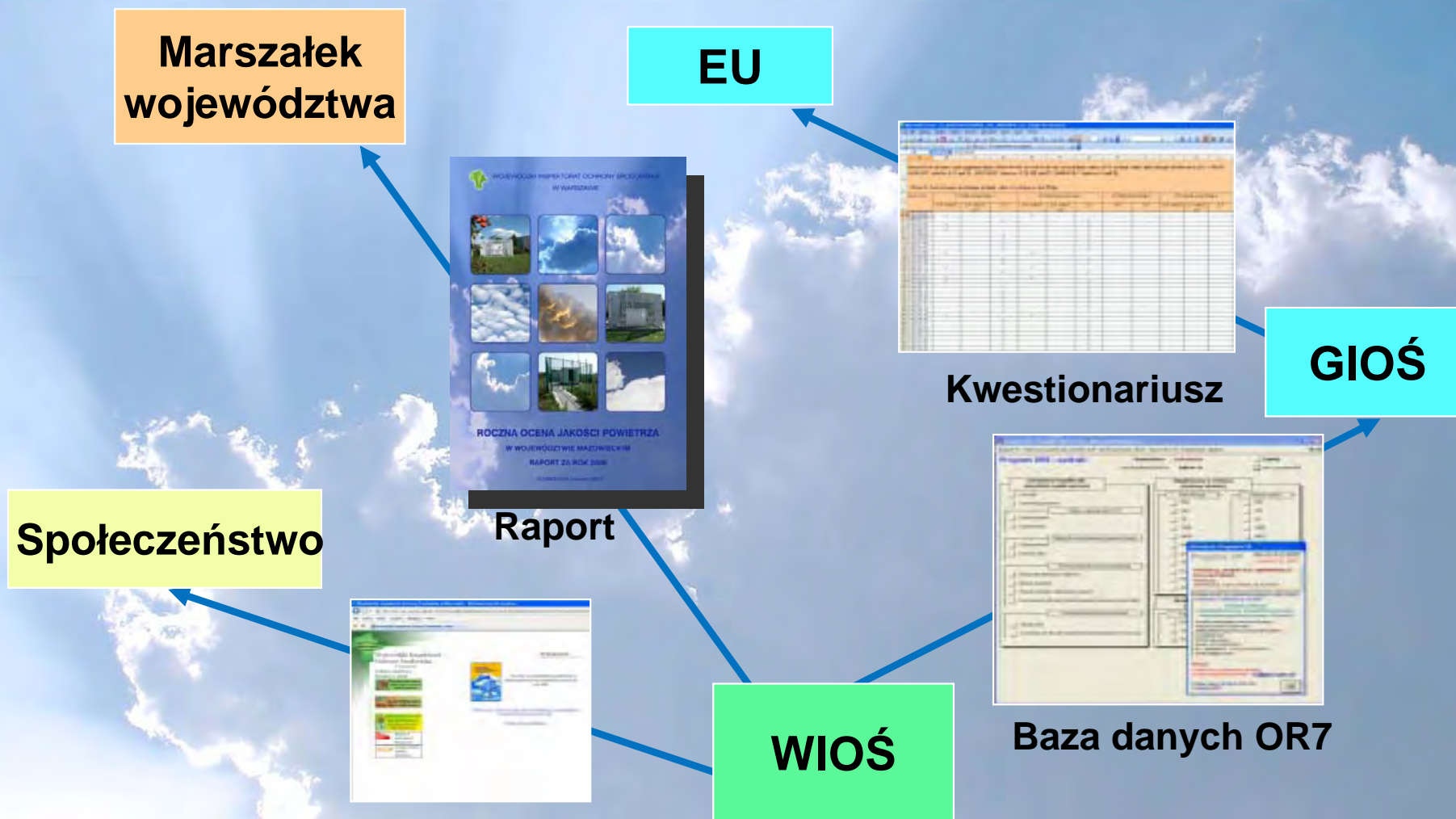
POZIOMY STĘŻEŃ BENZO/A/PIRENU

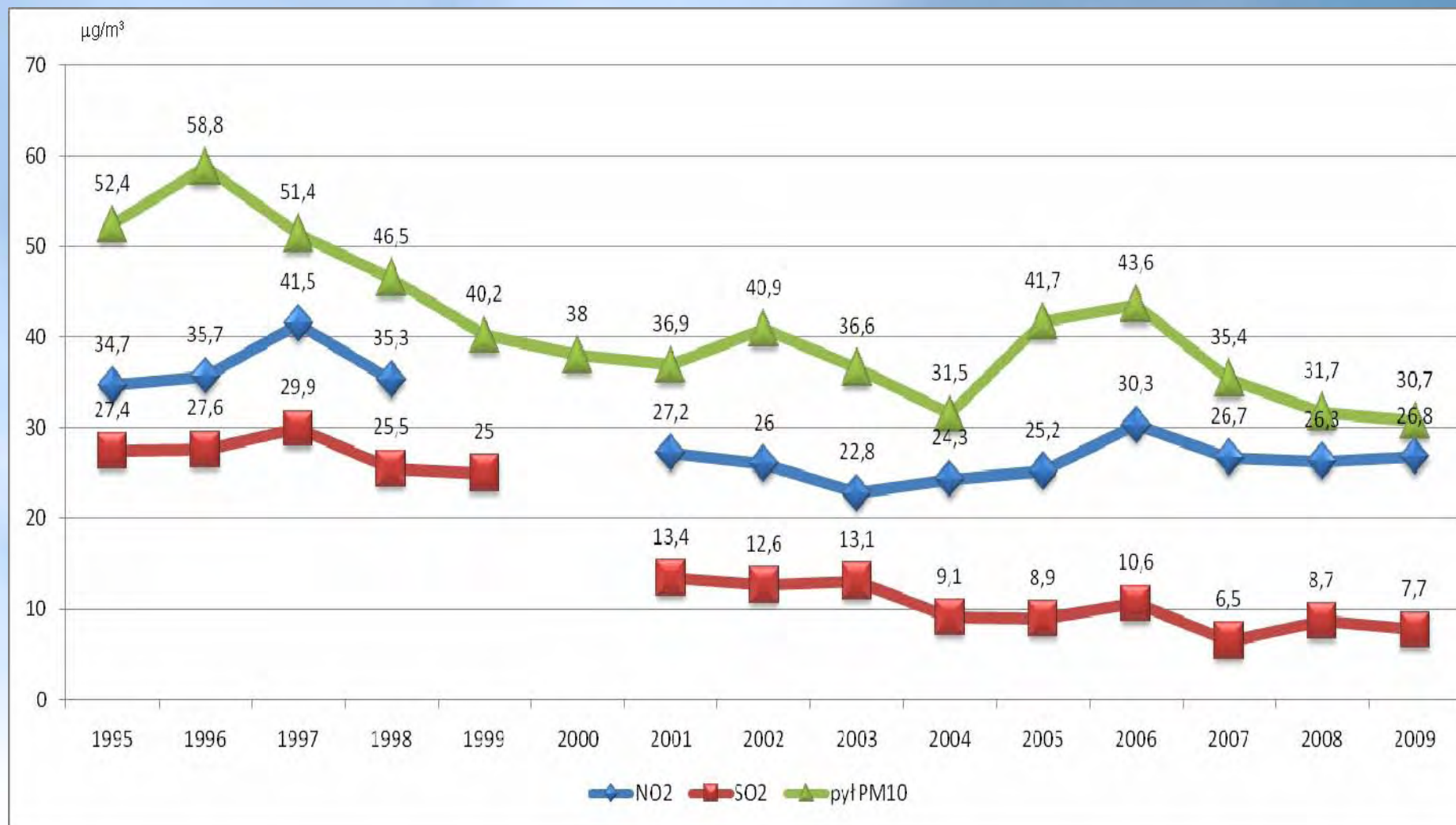

Przekazywanie wyników oceny

www.wios.warszawa.pl

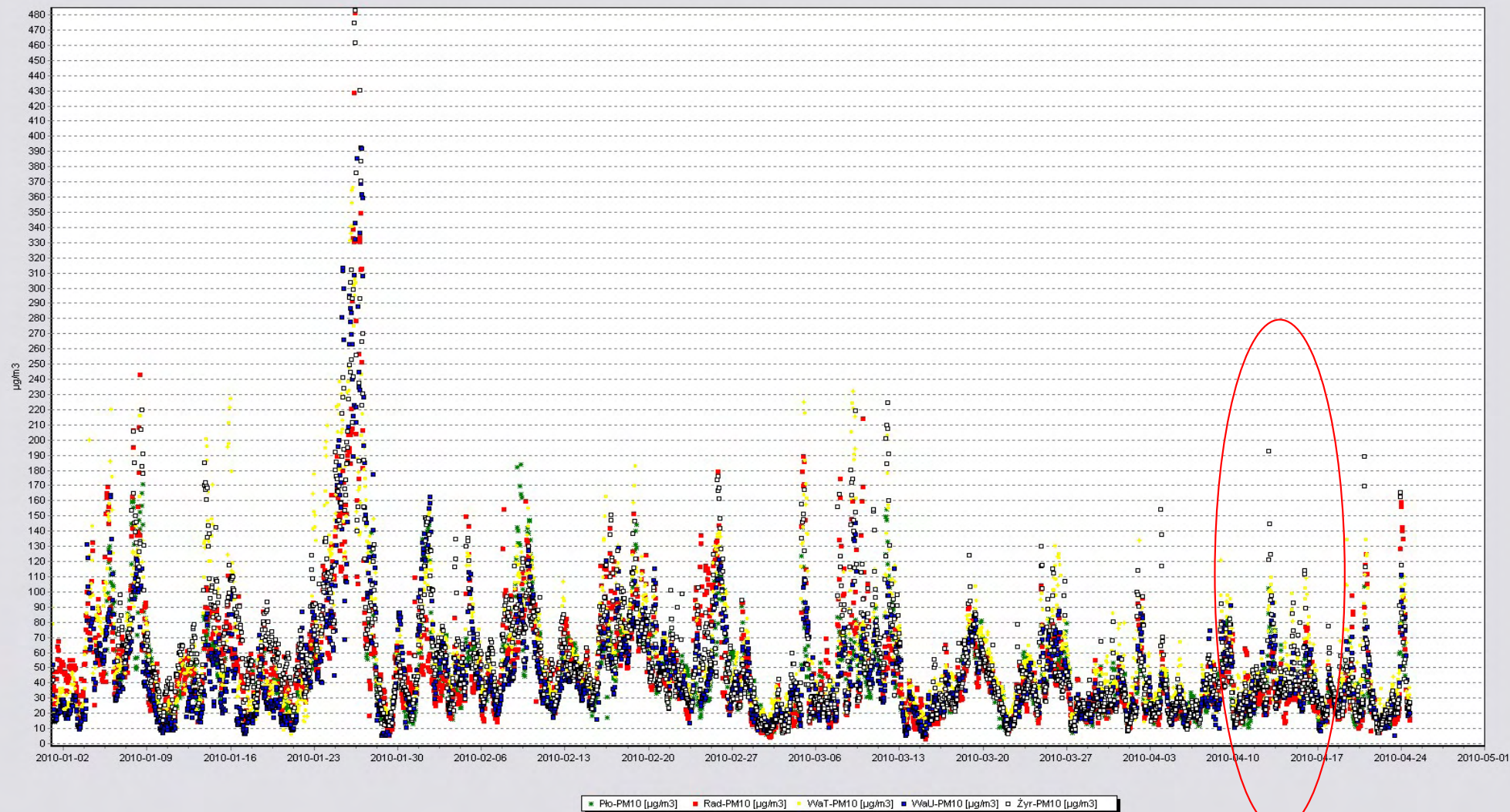
Stężenia średnioroczne NO₂, SO₂, pyłu PM₁₀ na stacji w Warszawie, ul. Krucza w latach 1995-2009

Przebieg 1-h stężeń pyłu PM10 w 2010 r. na stacjach automatycznych

Wykresy

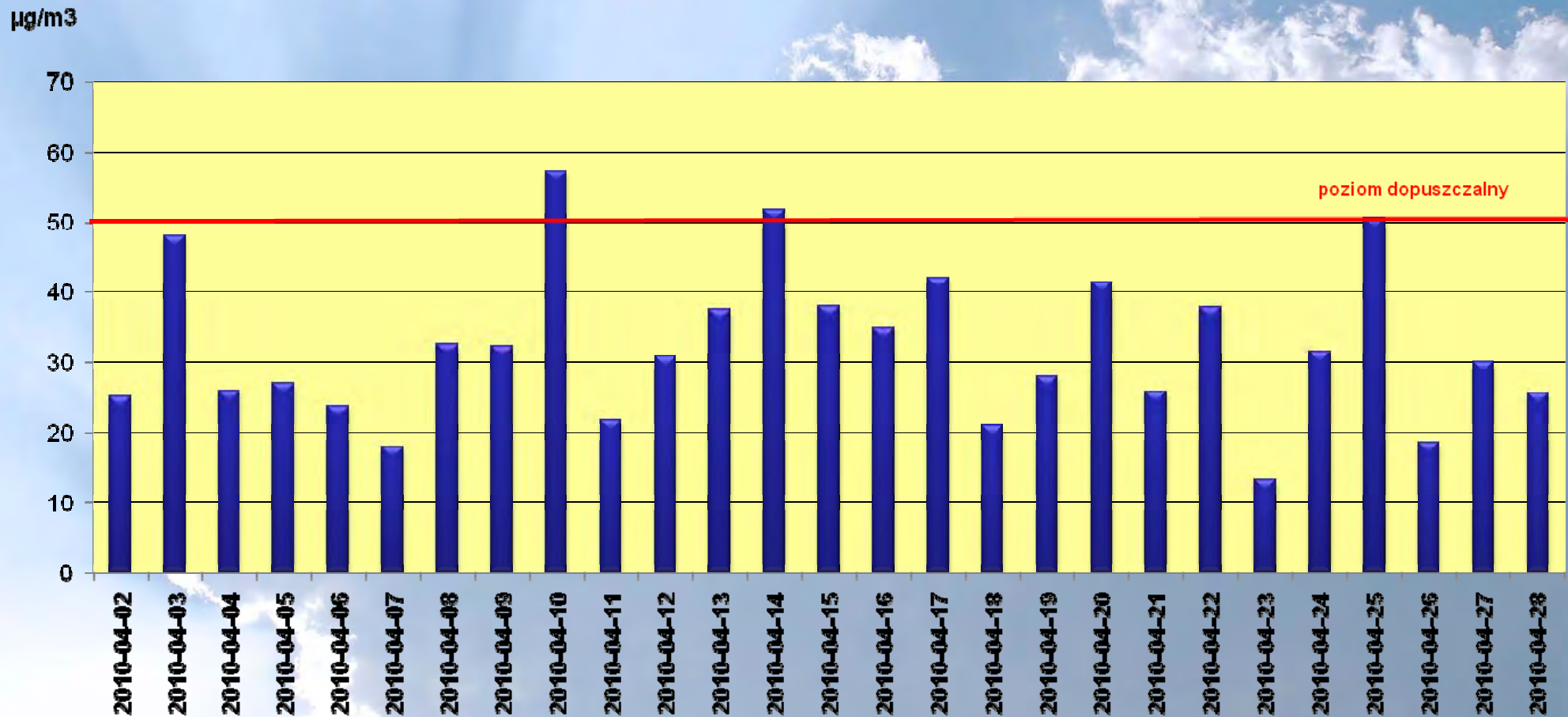

SKUTKI WYBUCHU WULKANU

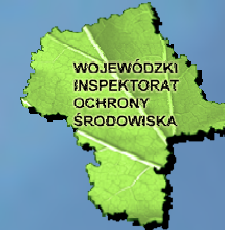
(Islandia – kwiecień 2010 r.)

Przebieg 24-h stężeń pyłu PM10 na stacji w Warszawie, ul. Wokalna w kwietniu 2010 r.

SYSTEM WYMIANY I REGENERACJI POWIETRZA W WARSZAWIE

Wymiana „zużytego” powietrza w mieście odbywa się na drodze ruchów grawitacyjnych oraz poprzez wymianę pionową i poziomą. Intensywność wymiany poziomej jest zawsze proporcjonalna do siły z jaką wieje wiatr. Przy wiatrach umiarkowanych i słabych oraz w stanie ciszy o procesie wymiany powietrza decyduje tylko czynnik termiczny. Decydujące w wymianie są sploty grawitacyjne oraz nocna bryza miejska, która zasysa w głąb miasta napływające z zewnątrz czyste powietrze. Prawidłowo funkcjonujący system napowietrzający powinien odnosić się do warunków wymiany:

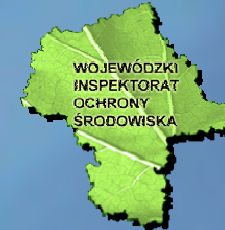
- ✓ **poziomej (wiatr),**
- ✓ **pionowej (konwekcja),**
- ✓ **grawitacyjnej (bryza miejska).**

Pasma przewietrzające spełniają podwójną rolę - dynamizują wymianę poziomą poprzez przyspieszenie wiatru oraz intensyfikują wymianę pionową przez kontrastowanie termiczne.

W Warszawie podstawowym elementem regeneracji powietrza są wieloprzestrzenne kompleksy leśne, leśno-łąkowe, wody i pola orne położone w kierunkach wiania najsilniejszych wiatrów. Obszarami tymi są: lasy chojnowskie, otwockie, legionowskie, Strugi, Nieporętu, Puszcza Kampinoska i południowa część doliny Wisły. Czyste, wzbogacone w tlen powietrze szerokimi drogami dojazdowymi z tych obszarów dociera do miasta.

System Wymiany i Regeneracji Powietrza zaczął być tworzony od 1916 r. (autor T. Tołwiński). Do 1990 r. funkcjonował zgodnie z zamysłami autorów i był „chroniony”. W momencie gdy miasto przestało być jedynym dysponentem gruntów kliny nawietrzające zaczęły się kurczyć.

KORYTARZE WYMIANY I REGENERACJI POWIETRZA

- 1. KORYTARZ DOLINY WISŁY,**
- 2. KORYTARZ BEMOWSKI,**
- 3. KORYTARZ BRÓDNOWSKI,**
- 4. KORYTARZ POŁUDNIOWY – SKARPOWY,**
- 5. KORYTARZ JEROZOLIMSKI,**
- 6. KORYTARZ MOKOTOWSKI,**
- 7. KORYTARZ GOCŁAWSKI,**
- 8. KORYTARZ KOLEJOWY ZACHODNI,**
- 9. KORYTARZ KOLEJOWY WSCHODNI.**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ